

8. Quia dies ultionis Domini, annus retributi-onum iudicij Sion.

9. Et convertentur torrentes ejus in picem, et hamus ejus in sulphur; et erit terra ejus in picem ardentem.

10. Nocte et die non extinguetur, in incensum non ascendet fumus ejus; a generatione in generationem desolabitur, in secula seculorum non erit transiens per eam.

11. Et possidebit illam onocrotalus et ericis; ibis et corpus habitabit in ea; et extendetur super eam mensura, ut redigatur ad nullam, et perpendicularum in desolationem.

12. Nobles ejus non erunt ibi; regem potius invocabunt, et omnes principes ejus erunt in nihilum.

13. Et orientur in domibus ejus spine et urticae, et pilarius in munitionibus ejus; et erit cubile draconum, et pascua struthionum.

14. Et occurrent demonia onocrotalaris, et pileos clamabit alter ad alterum; ibi cubavit lamia, et invenit sibi requiem.

15. Ibi habuit foveam ericis, et circumtrivit cantos, et circumfodit, et fovit in umbra ejus; illac congregati sunt milvi, alter ad alterum.

16. Requirite diligenter in libro Domini, et legite, unum ex eis non defuit; alter alterum non quesivit; quia quod ex ore meo procedit, ille mandavit, et Spiritus ejus ipse congregavit ea.

17. Et ipse misit eis sortem, et manus ejus dirisit eam illis in mensuram; usque in eternum possidebunt eam, in generationem et generationem habitabunt in ea.

CAPUT XXXV.

De futura consolatione, lætitia, securitate, et felicitate perpetua eorum qui in Christum sunt erunt tati.

1. Lætabitur deserta et invia, et exultabit solitudo, et Jersalibi quasi liliolum.
2. Germinans germinabit, et exultabit lætantibus et laudans; gloria Libani data est ei, decore Carmeli et Saron; ipsi videbunt gloriam Domini, et decorem Dei nostri.

3. Confortate manus dissolutas, et genua debilia roborate.

4. Dicite pusillanimes: Confortamini, et nolite timere; ecce Deus vester ultio-

rum adducet retributionis; Deus ipse veniet, et salvabit vos.

5. Tunc aperietur oculi caecorum, et aures surdorum patebunt.

6. Tunc saliet sicut cervus claudus, et aperta erit lingua mutorum; quia scissus sunt in deserto aque, et torrentes in solitudine.

7. Et quæ erat arida, erit in stagnum, et sitiens in fontibus aquarum. In cubilibus, in quibus prius dracones habitabant, oriatur viror calami et juncti.

8. Et erit ibi semita et via, et in sancta vocabitur; non transit per eam pollutus; et hæc erit vobis directa via, ita et stultis non errent per eam.

9. Non erit ibi locus, et mala bestia non ascendet per eam, nec invenietur ibi; et ambulabunt qui liberati fuerint.

10. Et redempti a Domino convertentur, et in Sion cum lætæ; et lætitia sempiterna super caput eorum; gaudium et lætissimum obediunt, et fugiet dolor et gemitus.

CAPUT XXXVI.

Sennacherib, captus civitatibus Jude munitis, misit Rabasacum ad captivandum Jerusalem; qui, variis in Ezechiam factis conviciis et blasphemis in Deum, Jerusalemis ad ditionem exhortatur.

1. Et factum est in quarto decimo anno regis Ezechie, ascendit Sennacherib, rex Assyriorum, super omnes civitates Juda munitas, et cepit eas.

2. Et misit rex Assyriorum Rabasacum de Lachis in Jerusalem, ad regem Ezechiam in manu gravi, et stetit in aqueductu piscine superioris in via agri Fullois.

3. Et ingressus est ad eum Eliacin, filius Helcias, qui erat super domum, et Sobna scriba, et Joahs, filius Asaph, a commentariis;

4. Et dixit ad eos Rabasac: Dicite Ezechias: hæc dicit rex magnus, rex Assyriorum: Quæ est ista fiducia quæ confiditis?

5. Aut quo consilio vel fortitudine rebellare disponis? super quem habes fiduciam, quia recessisti a me?

6. Ecce confidis super baculum arundineum contractum istum, super Ægyptum; cui si incensus fuerit homo, intrabit in manum ejus, et perforabit eam: sic Pharaos, rex Ægypti, omnibus qui confidunt in eo.

7. Quod si responderis mihi: In Domino Deo nostro confidimus; nonne ipse est cujus abstulit Ezechias excelsa et altaria, et dixit Jude et Jerusalem: Coram altari isto adorabitis?

8. Et hæc transiit ad dominum meo, regi Assyriorum, et dabo tibi duo millia equorum, nec poteris ex te præbere ascenseres eorum.

9. Et quomodo sustinebis faciem judicis unius loci ex servis domini mei in montibus? Quod si confidis in Ægypto, in quadrigis et in equibus.

10. Et nunc numquid sine Domino ascendi ad terram istam, ut disperderem eam? Dominus dixit ad me: Ascende super terram istam, et disperde eam.

11. Et dixit Eliacin, et Sobna, et Joahs, ad Rabasac: Loquere ad servos nos vya linguæ; intelligimus enim; ne loquaris ad nos iudicium in auribus populi qui est super murum.

12. Et dixit ad eos Rabasac: Numquid ad domium tuum et ad te misit me dominus meus, ut loquerer omnia verba ista? et non potius ad viros qui sedent in muro, et comedant stercore sua, et bibant urinam pedum suorum, vobiscum?

13. Et statit Rabasac et clamavit voce magna iudicium, et dixit: Audite verba regis magni, regis Assyriorum!

14. Hæc dicit rex: Non seducat vos Ezechias, quia non poterit evadere vos.

15. Et non vobis tribuat fiduciam Ezechias super Domino, dicens: Eruens liberabit nos Dominus, non dabitur civitas ista in manu regis Assyriorum.

16. Nolite audire Ezechiam; hæc enim dicit rex Assyriorum: Facite mecum benedictionem, et egredimini ad me, et comedite unumquisque vineam suam, et unusquisque ficum suam, et bibite unusquisque aquam cisternæ suæ.

17. Bene veniam, et tollam vos ad terram quæ est terra vestra, terram frumenti et vini, terram panum et vinearum.

18. Nec conturbet vos Ezechias, dicens: Dominus liberabit nos. Numquid liberaverunt dil gentium unusquisque terram suam de manu regis Assyriorum?

19. Ubi est deus Emath et Arphad? ubi est deus Sepharvaim? numquid liberaverunt Samaritan de manu mea?

20. Quis est ex omnibus diis terrarum istarum qui eruerit terram suam de manu mea, qui eruat Dominus Jerusalem de manu mea?

21. Et siluerunt, et non responderunt ei verbum. Mandaverat enim rex, dicens: Ne responderis ei.

22. Et ingressus est Eliacin, filius Helcias, qui erat super domum, et Sobna, scriba, et Joahs, filius Asaph, a commentariis, ad Ezechiam, scissis vestibus, et nuntiaverunt ei verba Rabasacis.

CAPUT XXXVII.

Constatnatus Ezechias propter blasphemias tui Rabasac tui Sennacherib, misit ad Isaiam ut Dominum deprecator; qui, ipsum confortans, divinum exercituum Sennacherib, cæso per angolum exercituum Sennacherib, etiam ipso a filiis suis interimitur.

1. Et factum est, cum audisset rex Ezechias, scidit vestimenta sua, et obvolutus est sacco, et intravit in domum Domini.

2. Et misit Eliacin, qui erat super domum, et Sobnam, scribam, et seniores de sacerdotibus, apertos sacris, ad Isaiam, filium Amos, prophetam.

3. Et dixerunt ad eam: Hæc dicit Ezechias: Dies tribulationis, et correptionis, et blasphemie, dies hæc; quia venerunt filii usque ad partem, et virtus non est parienti.

4. Si quo modo audiat Dominus Deus tuus verba Rabasac, dicens: Eruens liberabit nos Dominus, dominus suus, ad blasphemandum Deum viventem, et exprobrandum sermonibus quos audivit Dominus, Deus tuus; leva ergo orationem pro reliquis quæ reperta sunt.

5. Et venerunt servi regis Ezechias ad Isaiam.

6. Et dixit ad eos Isaias: Hæc dicitis domino vestro: Hæc dicit Dominus: Ne timeas a facie verborum quæ audisti, quibus blasphemaverunt pueri regis Assyriorum me.

7. Ecce ego dabo ei spiritum, et audiet nuntium, et revertetur ad terram suam, et corruere eum faciam gladio in terra sua.

8. Reversus est autem Rabasac, et invenit regem Assyriorum prelatentem ad versus Lobnam; audierat enim quia profectus esset de Lachis.

9. Et audivit de Tharaca, rege Æthiopiae, dicentes: Egressus est ut pugnet

contra te. Quod cum audisset, misit nuncios ad Ezechiam, dicens :

10. Hæc dicitis Ezechias, regi Juda, loquentes : Non te decipiat Deus tuus in quo tu confidis, dicens : Non dabitur Jerusalem in manu regis Assyriorum.

11. Ecce tu audisti omnia quæ fecerunt reges Assyriorum omnibus terris, quas subvertentur; et tu poteris liberari!

12. Numquid eraserunt eos dii gentium quos subvertierunt patres mei, Gogam, et Haran, et Resoph, et filios Eden qui erant in Thilassar?

13. Ubi est rex Enath, et rex Arphad, et rex urbis Sepharvaim, Ana, et Ava?

14. Et tulit Ezechias libros de manu nuntiorum, et legit eos, et ascendit in domum Domini, et expandit eos Ezechias coram Domino;

15. Et oravit Ezechias ad Dominum, dicens :

16. Domine exercituum, Deus Israel, qui sedes super cherubim, tu es Deus solus omnium regnum terrarum, tu fecisti celum et terram.

17. Inclina, Domine, aurem tuam, et audi; speri, Domine, oculos tuos, et vide; et audi omnia verba Senacherib, quæ misit ad blasphemandum Deum viventem.

18. Vere enim, Domine, deserta fecerunt reges Assyriorum terras, et regiones earum :

19. Et dederunt deos earum igni; non enim erant dii, sed opera manuum hominum, lignum et lapis, et comminuerunt eos.

20. Et nunc, Domine Deus noster, salva nos de manu ejus, et cognoscat omnia regna terrarum, quia tu es Dominus solus.

21. Et misit Isaias, filius Amos, ad Ezechiam, dicens : Hæc dicit Dominus, Deus Israel : Pro quibus rogasti me de Senacherib, rege Assyriorum.

22. Hæc est verbum quod locutus est Dominus super eum : Despexit te et subsannavit te virgo, illa Sion; post te caput movit filia Jerusalem.

23. Qui exprobasisti? et quem blasphemasti? et super quem exaltasti vocem, et levasti altitudinem cornuum tuorum? Ad Sanctum Israel.

24. In manu servorum tuorum expo-

brasti Dominum, et dixisti : In multitudine mundifigurarum meorum ego ascendi altitudinem montium, iuga Libani; et succidam excelsa colentium ejus, et excitas abietes illius, et introbo altitudinem summitatis ejus, saltum carni ejus.

25. Ego fodi, et bibi aquam, et exsiccavi vestigiis meis omnes rivus agrum.

26. Numquid non audisti quæ olim fecerim ei? Hæc diebus antiquis ego planavi illud; et nunc adduxi, et factum est in eradicationem collium compaginatum, et civitatum munituram.

27. Habitatores earum breviter manu contremuerunt; et confusi sunt. Fieri sunt sicut fenum agri, et gramen pascuæ, et herba tectorum, quæ extraxit æquum maturesceret.

28. Habitationem tuam, et egressum tuum, et introitum tuum cognovi, et insaniam tuam contra me.

29. Cum fureres adversum me, superbia tua ascendit in aures meas, domum ergo circum in naribus tuis, et fumum in labiis tuis, et reducam te in viam per quam venisti.

30. Tibi autem hoc erit signum : Cernede hoc anno quæ sponta nascentur, et in anno secundo pomis vesceris; anno autem tercio seminare et metis, et plantato vineas, et comedito fructum earum.

31. Et mittet id quod volatum fuerit de domo Juda, et quod reliquum est, radicem decorum, et faciet fructum sursum;

32. Quia de Jerusalem exibit reliquias, et salvatio de monte Sion : salus Domini exercituum faciet istud.

33. Propterea hæc dicit Dominus de rege Assyriorum : Non intrabit civitatem hanc, et non faciet ibi sagittam, et non occupabit eam clypeus, et non mittet in circuitu ejus aggerem.

34. In via qua venit, per eam revertetur, et civitatem hanc non ingredietur, dicit Dominus.

35. Et protegam civitatem istam, et salvem eam propter me, et propter David, servum meum.

36. Egressus est autem angelus Domini, et percussit in castris Assyriorum centum octoginta quinque milia. Et miserunt mane, et ecce omnes, cadavera mortuorum.

37. Et egressus est, et abiit, et revert-

sus est Senacherib, rex Assyriorum, et habitavit in Ninive.

38. Et factum est, cum adoraret in templo Nosroch, deum suum, Adramelech et Sarasar, filii ejus, percusserunt eum gladio, fugeruntque in terram Aram; et regnavit Assurhaddon, filius ejus, pro eo.

CAPUT XXXVIII.

Ezechias, a morte sibi per Isaiam comminatus liberatus, signo in horologio Achaz accepto, et promissa de manu Assyriorum liberatione, adductus ad vitam quinquedecim annis, conciliat hoc gratiarum actibus Deo cecidit.

1. In diebus illis egrotavit Ezechias usque ad mortem; et introivit ad eum Isaias, filius Amos, propheta, et dixit ei :

Hæc dicit Dominus : Dispone domui tue, quia morieris tu, et non vives.

2. Et converti Ezechias faciem suam ad parietem, et oravit ad Dominum,

3. Et dixit : Obscuro, Domine, momento, queso, quomodo ambulaverim cecum te in veritate et in corde perfecto, et quod bonum est in oculis tuis fecerim. Et levit Ezechias fletu magno.

4. Et factum est verbum Domini ad Isaiam, dicens :

5. Vade, et dic Ezechias : Hæc dicit Dominus, Deus David, patris tui : Audivi orationem tuam, et vidi lacrymas tuas; ecce ego adjiciam super dies tuos quinquedecim annos :

6. Et de manu regis Assyriorum erant te, et civitatem istam, et protegam eam.

7. Hæc autem tibi erit signum a Domino, quia faciet Dominus verbum hoc quod locutus est :

8. Hæc ego reverti faciam umbram linearum per quas descenderat in horologio Achaz in sole, retrorsum decem lineas. Et reversus est sol decem lineis per gradus quas descenderat.

9. Scriptura Ezechie, regis Juda, cum egrotasset et convalesceret de infirmitate sua.

10. Ego dixi : In dimidio dierum meorum vadam ad portas inferi. Quæsi vi residuum annorum meorum.

11. Dixi : Non videro Dominum Deum in terra viventium; non aspiciam hominem ultra, et habitatorum quietis.

12. Generatio mea ablata est, et convoluta extra me quasi tabernaculum pastorum. Precisa est viae quæ tendit a torrente vitæ meæ; dum adhuc ordiret, succidit me. De mane usque ad vespasum finies me.

13. Sperasum usque ad mane, quasi leo sic contrivit omnia ossa mea; de mane usque ad vespasum finies me.

14. Sicut pulvis hirundinis, sic clamabo; meditabor et columba. Attenuati sunt oculi mei, suspicientes in excelsum. Dominus, vim patior, responde pro me.

15. Quid dicam, aut quid respondebit mihi, cum ipse fecerit? Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ.

16. Domine, si sic vivitur, et in talibus vita spiritus mei, corripies me, et vindicabis me.

17. Ecce in pace amaritudo mea amarissima. Tu autem eruditissimum mecum, ut non periret; projecisti post tergum tuum omnia peccata meæ.

18. Quia non inferas confitetur tibi, neque meos laudabit te; non expectabunt qui descendunt in lacum veritatum tuarum.

19. Vivens, vivens ipse confitetur tibi, sicut et ego hodie; pater filiis non tamen faciet veritatem tuam.

20. Domine, salvum me fac; et palmos nostros cantabimus exultis diebus vitæ nostræ in domo Domini.

21. Et jussit Isaias ut tollerent massam de ficis, et cataplasmarent super vulnus, et sanarentur.

22. Et dixit Ezechias : Quod erit signum quia ascendam in domum Domini?

CAPUT XXXIX.

Ezechias, cum missis a rege Babilonis emissis ab ostendisset thesauros, ab Æstina de futura eorum in Babilonem ablatione premonstrat.

1. In tempore illo misit Merodach Baladan, filius Baladan, rex Babilonis, liberos et murem ad Ezechiam; audierunt enim quod egrotasset et convalesceret.

2. Lætatus est autem super eis Ezechias, et ostendit eis cellam aromatum, et argenti, et auri, et odoramentorum, et unguentis optimi, et omnes apothecas subpellectis suis, et universa quæ inventa

1 IV Reg. 19, 35. Tob. 1, 21. Ecl. 48, 24. 1 Mach. 7, 41. II Mach. 8, 12.

1 IV Reg. 20, 1. I Par. 32, 24. 2 Ecl. 48, 29.

1 IV Reg. 20, 13.

sunt in thesauris ejus. Non fuit verbum quod non ostenderet eis Ezechias in domo sua, et in omni potestate sua.

3. Introivit autem Isaias propheta ad Ezechiam regem, et dixit ei: Quid dixerunt viri isti, et unde venerunt ad te? Et dixit Ezechias: De terra longinqua venerunt ad me, de Babylone.

4. Et dixit: Quid viderunt in domo tua? Et dixit Ezechias: Omnia que in domo mea sunt viderunt; non fuit res quam non ostenderim eis in thesauris meis.

5. Et dixit Isaias ad Ezechiam: Audi verbum Domini exercituum.

6. Ecce dies venient, et auferentur omnia que in domo tua sunt, et que thesaurificaverunt patres tui usque ad diem hanc, in Babylonem: non relinquentur quidquam, dicit Dominus.

7. Et de filiis tuis, qui exiunt de te, quos generis, tollent, et erunt eunuchi in palatio regis Babylonis.

8. Et dixit Ezechias ad Isaiam: Bonum verbum Domini, quod locutus es. Et dixit: Fiat tantum pax et veritas in diebus meis!

CAPUT XL.

Consolatio et salus Jerusalem per Christum futuram: Joannis Baptista predicatio: fragilitas hominis, et perpetuitas verbi divini; Christi in carnis adventus, ipsaque gloria, potestas et retributio palam amonitanda; nostra idololatra Deum scilicet illius astricantes, incomparabilem Dei potentiam ac sapientiam commendat; quodque sperantes in Domino mactent fortitudinem.

1. Consolamini, consolamini, popule meus, dicit Deus vester.

2. Loquimini ad cor Jerusalem, et adterate eam, quoniam completa est malitia ejus, dimissa est iniquitas illius, suscepit de manu Domini duplicia pro omnibus peccatis suis.

3. Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini, rectas facite in solitudine semitas Dei nostri.

4. Omnis vallis exaltabitur, et omnis mons et collis inhumiliabitur, et erunt prava in directa, et aspera in vias planas;

5. Et revelabitur gloria Domini, et vi-

¹ Matth. 3, 3. Marc. 1, 3. Luc. 3, 4. Joan. 1, 23.

² Eccl. 14, 18. Jac. 1, 10. 1 Pet. 1, 24.

debit omnis caro pariter quod es Domini locutus est.

6. Vox dicentis: Clama. Et dixi: Quid clamabo? Omnis caro fenum, et omnia gloria ejus quasi flos agri.

7. Exsiccatum est fenum, et cecidit flos, quia spiritus Domini sufflavit in eo. Vere fenum est populus;

8. Exsiccatum est fenum, et cecidit flos; verbum autem Domini nostri manet in aeternum.

9. Super montem excelsum ascende, in qui evangelias Sion; exalta in fertilitate vocem tuam, qui cancellas Jerusalem; exalta, non timere. Dic civitatibus Juda: Ecce Deus vester;

10. Ecce Dominus Deus in fortitudine venit, et brachium ejus dominabitur; ecce merces ejus cum eo, et opus illius coram illo.

11. Sicut pastor gregem suum pascet, in brachio suo congregabit agnos, et in sinu suo levabit; fortis ipse portabit.

12. Ovis mensus est pugillo aquas, et caelos pulmo ponderavit; quis appetit tribus digitis molent terre, et libravit in pondere montes, et colles in statera?

13. Quis adjuyit Spiritum Domini? aut quis consiliaris ejus fuit, et ostendit illi?

14. Cum quo inivit consiliat, et instruxit eum, et docuit eum sentiam justitiae, et erudit eum scientiam, et viam prudentiae ostendit illi?

15. Ecce gentes quasi stilla stilas, et quasi momentum statera reputate sunt; ecce insule quasi polvis exiguus.

16. Et Libanus non sufficit ad succedendum; et animalia ejus non sufficient ad holocaustum.

17. Omnes gentes quasi non sint, et sunt coram eo, et quasi nihilum et inane reputate sunt ei.

18. Quid ergo similem fecistis Deum aut quam imaginem ponetis ei?

19. Numquid scilicet confavit faber aut aurifer auro figuravit illud, et laminis argenteis argentearius?

20. Forte lignum et impetrabile elegit artifex sapiens quærit quomodo statuat simulacrum, quod non moveatur.

21. Numquid non scitis? numquid non audistis? numquid non annuntiatum est

³ Ezech. 34, 23 et 37, 24. Joan. 10, 11.

⁴ Sap. 9, 13. Rom. 11, 34. 1 Cor. 2, 13.

⁵ Act. 17, 29.

colis ab Initio? numquid non intellexistis fundamenta terræ?

22. Qui sedet super gyrum terre, et habitatores ejus sunt quasi locustæ; qui extendit velut nihilum caelos, et expandit sicut tabernaculum ad inhabitantes;

23. Qui dat secretorum scrutatores quasi non sint, iudices terre velut inane fecit.

24. Et quidem neque plantatus, neque satus, neque radicatus in terra truncus eorum; repente flavit in eos, et aruerunt, et turbo quasi stipulam auferet eos.

25. Et cui assimilatis me, et adæquastis? dicit Sanctus.

26. Levate in excelsum oculos vestros, et videte quis creavit hæc; qui educit in numero militiam eorum, et omnes ex nomine vocat; præ multitudinis fortitudinis et roboris, virtutisque ejus, neque anum reliquum fuit.

27. Quare dicis, Jacob, et loqueris, Israel: Absconditis est via mea a Domino, et a Deo meo iudicium meum transiit?

28. Numquid nescis, aut non audisti? Deus sempiternus Dominus, qui creavit terminos terre; non deficit, neque laborabit, nec est investigatio sapientie ejus.

29. Qui dat lasso virtutem, et his qui non sunt fortitudinem et robor multiplicat.

30. Deficient pueri, et laborabunt, et juvenes in infirmitate cadent;

31. Qui autem sperant in Domino mactent fortitudinem, assumunt pennas sicut aquila, current et non laborabunt, ambulabunt et non deficient.

CAPUT XLI.

Discepat Dominus cum idololatra de potentia et variis magnisque beneficiis populo Israhel exhibitis; quibus suam comprobant potentiam et benignitatem erga homines; ostendens simul et idolorum impotentiam, et idololatræ vanitatem.

1. Taceant ad me insule, et gentes mutant fortitudinem; accedant, et tunc loquantur; simul ad iudicium propinquemus.

2. Quis suscipiet ab oriente Justum, recevit eum et conservavit eum? Dabit in conspectu ejus gentes, et reges obtinebit; dabit quasi pulverem gladio ejus,

¹ Eccl. 44, 6 et 45, 12. Apoc. 1, 8-17 et 22, 13.

sicut stipulam vento raptam arcui ejus.

3. Persequetur eos, transibit in pacem, sentia in pedibus ejus non apparabit.

4. Quis hunc operatus est, et fecit. Vocans generationes ab exordio? Ego Dominus, primus et novissimus ego sum.

5. Viderunt insule, et timebant; extrema terra obstupescunt, appropinquaverunt, et accesserunt.

6. Unusquisque proximo suo auxiliabitur, et fratri suo dicit: Confortare.

7. Confortavit faber ararius percutiens malleo eum, qui cudebat tunc temporis, dicens: Glutino bonum est; et confortavit eum clavus, ut non moveatur.

8. Et tu, Israel, serve meus, Jacob quem elegi, semen Abraham, amici mei!

9. In quo apprehendi te ab extremis terre, et a longinquis ejus vocavi te, et dixi tibi: Servus meus es tu, elegi te, et non abieci te.

10. Ne timeas, quia ego tecum sum; ne declines, quia ego Deus tuus; confortavi te, et auxiliatus ejus vocavi te, et suscepi te dextera Justii mei.

11. Ecce confundentur et erubescunt omnes qui pugnant adversum te; erant quasi non sint, et peribunt, viri qui contradicunt tibi.

12. Queres eos, et non invenies, viros rebelles tuos; erunt quasi non sint; et velati consumptio, homines bellantes adversum te;

13. Quia ego Dominus Deus tuus, apprehendens maum tuam, dicensque tibi: Ne timeas, ego adveni te.

14. Noli timere, vermis Jacob, qui mortui esis in Israel; ego auxiliatus sum tibi, dicit Dominus, et redemptor tuus Sanctus Israel.

15. Ego posui te quasi plastrum triturarum novum, habens rostra serrantia; triturabis pulverem, et comminues, et colles quasi pulverem ponens.

16. Ventilabis eos, et ventus tollit, et turbo disperget eos; et tu exultabis in Domino, in Sancto Israel Itebateris.

17. Egeni et pauperes querent auxilium, et non sunt; lingua eorum siti aruit. Ego Dominus exaudiam eos; Dico illis, non derelinquem eos.

18. Aperiam in supinis collibus flumina, et in medio camporum fontes; ponam desertum in stagna aquarum, et terram iniviam in rivis aquarum.

19. Dabo in solitudine cedrum, et spinam, et myrtum, et lignum olivæ

ponam in deserto abietem, ulmum, et huxum simili;

20. Et videant, et sciant, et recogitent, et intelligant pariter, quia manus Domini fecit hoc, et Sanctus Israel creavit illud.

21. Prope facite iudicium vestrum, dicit Dominus; afferite, si quis forte habebitis, dicit rex Jacob.

22. Accedant, et nuntiabunt nobis quancumque ventura sunt; priora que fecerunt nuntiare; et ponentur cor nostrum, et sciemus novissima eorum, et que ventura sunt indicabo vobis.

23. Annuntiatio que ventura sunt in futurum, et sciens quis dicit esis vos; bene quocumque aut male, si potestis, facite; et loquamur et videamus simul.

24. Ecce vos estis eo nihilo, et opus vestrum est eo quod non est; abominatio est qui elegit vos.

25. Suscipiati ab aequilone, et veniet ab ortu solis; vocabit nomen meum; et adducet magistratus quasi lutam, et velut plastes conculeas humanas.

26. Quis annuntiavit ab exordio ut sciamus, et a principio ut dicamus: Justus es? non est neque annuntians, neque predicans, neque audiens sermones vestros.

27. Primus ad Sion dicit: Ecce adstunt, et Jerusalem evangelizam dabo.

28. Et vidi, et non erat neque ex istis quisquam qui finiret consilium, et interrogatus responderet verbum.

29. Ecce omnes iniusti, et vana opera eorum; ventus et inane simulacra eorum.

CAPUT XLII.

Pater sibi complacet in filio Christo, ceteras virtutes, et opera que facturus est, propheta explicat, exhortans universas gentes ad laudem et gratiarum actionem; addit quoque malos, schismaticos et ingratos graviter a Deo puniendos, plurimum conquerens de ingratitude servorum Dei.

1. Ecco servus meus, suscipiam eum; electus meus, complacet sibi in illo anima mea: dedi spiritum meum super eum, iudicium gentibus profert.

2. Non clamabit, neque accipiet personam, nec audietur vox ejus foris.

3. Calamum quassatum non conteret,

et finem fumigans non extinguet; in veritate educet iudicium.

4. Non erit tristis, neque turbulens, donec ponat in terra iudicium; et legem ejus habentibus expectant.

5. Hac dicit Dominus Deus, creans caelos, et extendens eos; firmans terram, et que germinant ex ea: dans spiritum populo qui est super eam, et spiritum calcantibus eam.

6. Ego Dominus vocavi te in iustitia, et apprehendi manum tuam, et servavi te; et dedi te in foedus populi, in locum pontium.

7. Ut aperires oculos caecorum, et deduceres de confectione vinculum, de sedibus carceris sedentes in tenebris.

8. Ego Dominus, hoc est nomen meum; gloriam meam alteri non dabo, et laudem meam sculptilibus.

9. Quae prima fuerant, occurrerunt; nova quoque ego annuntio; antiqua orientur, audita vobis faciam.

10. Cavitate Domino canticum meum, laus ejus ab extremis terre, qui descendit in mare, et plenitudo ejus; insulae, et habitatores earum.

11. Subvertetur desertum et civitas ejus. In domibus habitabit Cedar: habitabit petrae; de vertice montium clamabunt.

12. Poneat Domino gloriam, et laudem ejus in insulis nuntiabunt.

13. Dominus sicut feris egredietur, sicut vir praefator suscitabit zelum, et clamabit; et clamabit; super istos suos confortabitur.

14. Tacet semper, silat, patiens fit; sicut parturiens loquar; dissipabo, et absorbebo simul.

15. Desertos faciam montes, et collas, et omne gratiam eorum excidabo; et ponam flumina in insulas, et stagna arficiam.

16. Et ducam caecos in viam quam nesciunt, et in semitis quas ignoraverunt ambulare eos faciam; ponam trabem coram eis in lacum, et prava in recta; haec verba feci eis, et non dereliqui eos.

17. Conversi sunt retrorsum; confitentur confessione qui confident in sculptili, qui dicunt consulti: Vos dicit iustitia.

18. Sardi, audite; et caeci, intonantini ad videndum.

19. Quis caecus, nisi servus meus? et

¹ Inf. v. 11.

caecus, nisi ad quem nuntios meos misi? quis caecus, nisi qui condatas est? et quis caecus, nisi servus Domini?

20. Qui vides multa, nonne custodias? qui apertas habes aures, nonne audies?

21. Et Dominus voluit ut sanctificaret eum, et magnificaret legem, et extolleret.

22. Ipse autem populus directus, et raptus; loquens juvenem omnes, et in omnibus carcerum absconditi sunt; facti sunt in rapinam, nec est qui eruat; et sciatis, et credatis mihi, et intelligatis quia ego ipse sum; ante me non est formatus Deus, et post me non erit.

23. Quis est in vobis qui audiat hoc, attendit, et auscultat futura?

24. Quis dedit in direptionem Jacob, et Israel vastantibus? nonne Dominus ipse, cui peccavimus, et noluerunt in visis ejus ambulare, et non audierunt legem ejus?

25. Et effudit super eum indignationem furoris sui, et forte bellum; et contempsit eum in circuitu, et non cognovit; et succendit eum, et non intellexit.

CAPUT XLIII.

Populum credentem securum facit, ejus est universae et multiplicatiorem futuram promotionem, cum enarratione praeteritorum ac futurorum Dei erga populum suum beneficiis, quibus se solam Deum verum esse comprobat, adhaec gravi expositione adversus Judaeorum ingratitude.

1. Et nunc haec dicit Dominus creans te, Jacob, et formans te, Israel: Noli timere, quia redomi te, et vocavi te nomine tuo; meus es tu.

2. Cum transieris per aquas, tecum ero, et flumina non sperient te; cum ambulaveris in igne, non combureris, et flamma non ardebit in te.

3. Quia ego Dominus Deus tuus, Sanctus Israel, salvator tuus, dedi propitiam tuam Egyptum, Aethiopiis, et Saba pro te.

4. Ex quo honorabilis factus es in oculis meis, et gloriosus, ego dilexi te, et dabo homines pro te, et populos pro anima tua.

5. Noli timere, quia ego tecum sum; ab occidente deducam sement tuam, et ab oriente congregabo te.

6. Dicam Aethiopi: Da; et Austro: Noli prohibere; affer filios meos de longinquo, et filias meas ab extremis terrae.

¹ Ecce 13.

7. Et omnem qui invocat nomen meum, formavi, in gloriam meam creavi cum, servavi eum, et feci eum.

8. Educ foras populum caecum, et oculos habentem; servum, et aures ei sunt.

9. Omnes gentes congregatae sunt simul, et collectae sunt tribus. Quis in vobis annuntiat istud, et que prima sunt audire nos faciet? dicit Iustus eorum, Justificetur, et audiant, et dicant: Verec.

10. Vos testes mei, dicit Dominus, et servus meus quem elegi; ut sciatis, et credatis mihi, et intelligatis quia ego ipse sum; ante me non est formatus Deus, et post me non erit.

11. Ego sum, ego sum Dominus; et non est abique me salvator.

12. Ego annuntiavi, et salvavi; audivit feci, et non fuit in vobis alienus; vos testes mei, dicit Dominus, et ego Deus.

13. Et ab initio ego ipse; et non est qui de manu mea eruat. Operabor, et quis avertet illud?

14. Haec dicit Dominus, redemptor vester, Sanctus Israel: Propter vos misi in Babylonem, et detraxi vectes universos, et Chaldaeos in navibus suis gloriantes.

15. Ego Dominus, Sanctus vester, creans Israel, rex vester.

16. Haec dicit Dominus qui dedit in mari viam, et in aquis torrentibus somitans;

17. Qui eduxit quadrigam et equum, agmen et obstatum; simul obdormierant, nec resurgere; contriti sunt quasi lilius, et extincti sunt.

18. Non meministis priorum, et antiqua non intuemini.

19. Ecce ego facio nova, et nunc orientur, utique cognoscitis ea; ponam in deserto viam, et in insula flumina;

20. Glorificabit me bestia agri, dracones, et struthiones, quia dedi in deserto aquas, flumina in invio, et darem potum populo meo, cuncto meo.

21. Populum istam formavi mihi, laudem meam narrabit.

22. Non me invocasti, Jacob; nec laborasti in me, Israel.

23. Non obtulisti mihi arismet holocausti tui, et victimas tuis non glorificasti me; non te servare feci in oblatione, nec laborem tui prebui in thure.

24. Non emisti mihi argento calamum,

¹ II Cor. 5-17. Apoc. 21, 5.

et adipe victimarum tuarum non inobediisti me; verumtamen servitū me fecisti in peccatis tuis, præbisti mihi laborem in iniquitatibus tuis.

25. Ego sum, ego sum ipse qui deleo iniquitates tuas propter me, et peccatorum tuorum non recordabor.

26. Reduc me in memoriam, et iudicium simul narra si quid habes ut justificeris.

27. Pater tuus primus peccavit, et interpres tui prævaricatus sunt in me;

28. Et contumacium principes sanctos; deus ad intercessionem Jacob, et Israel in blasphemiam.

CAPUT XLIV.

Deus consolatur populum suum, effusus super eum spiritum suum, et aquas super sumentem; ipse primus et novissimus ac solus Deus, omnium creator ac moderator; idolatram quoque, artificum eorum ac idololatram magna vastitas, inno stupor aperte convincitur; peccatis ab idolis ad Deum, in cuius manu sunt omnia, populus revocatur.

1. Et nunc audi, Jacob, serve meus, et Israel, quem elegi;

2. Hæc dicit Dominus faciens et formans te, ab utero auxiliator tuus: non timere, serve meus, Jacob, et rectissime quem elegi!

3. Effundam enim aquas super sumentem, et fluentis super aridam; effundam spiritum meum super semen tuum, et benedictionem meam super stirpem tuam;

4. Et germinabunt inter herbas, quasi salices iuxta præfluentem aquam.

5. Iste dicit: Domini ego sum; et ille vocabit in nomine Jacob; et hic scribit manu sua: Domino, et in nomine Israel assimilabitur.

6. Hæc dicit Dominus, Rex Israel, et Redemptor ejus, Dominus exercituum; Ego primus, et ego novissimus; et absque me non est Deus.

7. Quis similis mei? vocet, et annuntiet; et ordinem exponat mihi, ex quo constitui populum antiquum; ventura et que futura sunt annuntiet eis.

8. Nolite timere, neque conturbemini; ex tunc audire te feci, et annuntiavi; vos estis testes mei: Numquid est Deus

absque me, et Formator quem ego non novoravi?

9. Plaste idoli omnes nihil sunt, et amantissima eorum non prodierunt eis. Ipsi sunt testes eorum, quia non vident, neque intelligunt, et confunduntur.

10. Quis formavit deum, et sculptile confavit ad nihil utile?

11. Ecce omnes participes ejus confundentur, fabri enim suat ex hominibus; convenient omnes, stabunt et pavebunt, et confundentur simul.

12. Faber ferrarius lima operatus est, in pennis et in malleis formavit illud, et operatus est in brachiis foraminis sue; esuriet et deficit, non bibet aquam et lassescit;

13. Artifex lignarius extendit normam, formavit illud in ruccina, fecit illud in angularibus, et in circulo toravit illud, et fecit inscitum viri quasi speciosum hominem habitantem in domo;

14. Succidit cedros, talit ilicem, et quercum, que steterat inter ligna sapientie; plantavit pinum, quam pluvia nutrit;

15. Et facta est hominibus in foem; sumpsit ex eis, et calefactus est; et succedit, et coxit panes; de reliquo autem operatus est deum, et adoravit; fecit sculptile, et curvatus est ante illud;

16. Modium ejus combassit igni, et de medio ejus carnes comedit; coxit palmentum, et extratus est, et calefactus est, et dixit: Vah! calefactus sum, vidi focum;

17. Reliquum autem ejus deum fecit et sculptile sibi; curvatur ante illud, et adorat illud, et obsecrat, dicens: Libera me, quis deus meus es tu!

18. Nescierunt, neque intellexerunt; oblit enim sunt ne videant oculi eorum, et ne intelligant corde suo.

19. Non recogitant in mente sua, neque cognoscunt, neque sentient, ut dicant: Medietatem ejus combassit igni, et coxi super carbonem ejus panes; coxi carnes et comedi, et de reliquo ejus idolum faciam! ante truncum ligni procidam!

20. Pars ejus cinis est; cor insipientis adoravit illud, et non liberabit animam suam, neque dicit: Fortis mendaciam est in dextera mea.

21. Memento horum, Jacob, et Israel,

quoniam servus meus es tu; Formavi te; servus meus es tu, Israel, ne obliviscaris mei.

22. Delevi ut nubem iniquitates tuas, et quasi nebulam peccata tua; revertere ad me, quoniam feci; quoniam misericordiam fecit Dominus; jubilate, extrema terre; resonate, montes, laudabimur, saltus et omne lignum ejus, quoniam redemit Dominus Jacob, et Israel gloriabitur.

23. Hæc dicit Dominus, Redemptor tuus et Formator tuus ex utero: Ego sum Dominus, faciens omnia, extendens caelos solus stabilis terram, et nullus mecum;

24. Irrita factio signa divinatorum, et ariolos in forecum virtuos; convertens sapientes retrosum, et scientiam eorum nullam faciens;

25. Suscipiens verbum servi sui, et consilium natorum suorum complens; qui dico Jerusalem: Habitaberis; et civitibus Juda: Edificabimini, et deserta ejus suscitabo;

26. Qui dico profundo: Desolare, et flamma tua arefaciam;

27. Qui dico Cyro: Pastor meus es, et omnes volutatem meam compleris; qui dico Jerusalem: Edificaberis, et templo: Fundaberis.

CAPUT XLV.

Propheta de Cyro et victoriis ipsi a Deo concessis, cum interpretatione quod Deum in his non agnoscat, cum ipse solus sit Deus, ostendit Dominus, cui nomen potest contradicere; prædicat Christi natiuitatem; et legitur propheta permittit de Judæorum per Cyrum liberatione, ac salute per Chiratham futura; quodque solus Dominus sit Deus, iustus et salvans, promissaque complens.

1. Hæc dicit Dominus christo meo Cyro, cuius apprehendi dexteram ut subjiciam ante faciem ejus gentes, et dorsa regum vertam, et aperiam coram eo januas, et portas non claudentur;

2. Ego ante te ibo, et gloriosos terre humilibus; portas aereas contoram, et vectes ferreas confringam;

3. Et dabo tibi thesaurus absconditos; et arcana secretorum, ut scias quia Deus Israel,

4. Propter servum meum Jacob, et Israel, electum meum; et vocavi te nomine tuo, assimilavi te, et non cognovisti me.

5. Ego Dominus, et non est amplius; extra me non est Deus; accinxit te, et non cognovisti me;

6. Ut sciant, hi qui ab ortu solis et qui ab occidente, quoniam absque me non est: Ego Dominus, et non est alter;

7. Formans lucem et creans tenebras, faciens pacem et creans malum: ego Dominus faciens omnia hæc.

8. Rorate, caeli, desuper, et nubes pluant Justum; aperiantur terra, et germinet Salvatorem, et justitia oriatur simul: ego Dominus creavi eum.

9. Vas qui contradicit: Fictori suo, testa de sanis terra? Numquid dicit lutum figulo suo: Quid facis? et opus tuum absque manibus est?

10. Vas qui dicit patri: Quid generas? et mulieri: Quid parturis?

11. Hæc dicit Dominus, Sanctus Israel, plastes ejus: Voltura interrogete me; super filios meos et super opus manuum mearum mandate mihi.

12. Ego feci terram, et hominem super eam creavi ego; manus meo teoderunt caelos, et omni militia eorum mandavi.

13. Ego susceciavi eam ad justitiam, et omnes vias ejus dirigam; ipse ædificabit civitatem meam, et captivatum meam dimittet, non in pretio neque in muneribus, dicit Dominus, Deus exercituum.

14. Hæc dicit Dominus: Labor Ægypti, et negotio Æthiopiae, et Sabam viri sublines ad te transibunt, et tui erunt; post te ambulabunt, vincit mancis pergent, et te adorabunt, teque deprecabunt: Tantum in te est Deus, et non est absque te Deus.

15. Vere tu es Deus absconditus, Deus Israel, Salvator.

16. Confusus sunt, et erubescunt omnes, simul aberunt in confusionem fabricatores errorum.

17. Israel salvatus est in Domino salute aeterna; non confundentur, et non erubescunt usque in seculum seculi.

18. Quia hæc dicit Dominus creans caelos, ipse Deus formans terram et faciens eam, ipse plastes ejus; non in vana creavit eum, ut habitaretur formavit eum: Ego Dominus, et non est alius.

¹ Jer. 20, 10 et 46, 27.

² Sap. 41, 3. Is. 48, 12. Apoc. 1, 8-17 et 22, 13.

³ Sap. 13, 11.

⁴ Jer. 18, 6. Rom. 9, 20.

19. Non in abscondito locutus sum, in loco terre tenebræ; non dixi seminii Jacob frustra: Quærite me; ego Dominus loquens iustitiam, annuntians recta.

20. Congregamini, et venite, et accedite simul qui salvati estis ex gentibus: nescierunt qui levant lignum sculpturæ suæ, et rogant deum non salvantem.

21. Annuntiate, et venite, et consiliamini simul. Quis audiam? facti hoc ab initio? et tunc prædixi illud? Numquid non ego Dominus, et non est ultra Deus absque me? Deus iustus, et salvans non est præter me.

22. Convertimini ad me, et salvii eritis, omnes fines terræ, quia ego Deus, et non est alius.

23. In memetipso iuravi: ægredietur de ore meo iustitie verbum, et non revertetur:

24. Quia mihi curvabitur omne genu, et iurabit omnis lingua.

25. Ergo in Domino dicit: Meæ sunt iustitie et imperium: ad eum venient, et confitentur omnes qui repugnant ei.

26. In Domino iustificabitur, et laudabitur omne semen Israel.

CAPUT XLVII.

Occidit idolorum vanitas, et destruxit ipsorum predictio; Judæi cum reliquiis Israel ad Deum revocantur, ostensa Dei magna benignitas ad ipsos, adita gravi interrogatione ob ipsorum ingratitude[m] et idololatram; hortaturque ut ad ipsam, qui sola omnia novit et potest, revertantur, salutem ipsi per solum pronitantes.

1. Confractus est Bol, contritus est Nabo: facta sunt simulacra eorum bestitit et jumentit, onera vestra gravi pondere usque ad lassitudinem.

2. Contabescunt, et contrita sunt simul; non poterunt salvare portantes, et anima eorum in captivitate ibit.

3. Audite me, domus Jacob, et omne residuum domus Israel: qui portamina mea uteris, qui gestamina a mea vultis.

4. Usque ad senectam ego ipse, et usque ad canos ego portabo; ego feci, et ego feram; ego portabo, et salvabo.

5. Qui assimilastis me, et adæquastis, et comparastis me, et fecistis simillum,

6. Qui confertis aurum de sacculo, et

¹ Rom. 14, 11. Philip. 2, 10.
² Baruch 6, 25.

argentam statera ponderatis, condonates aurificum ut faciat deum, et prædunt, et adorant?

7. Portant illum in numeris gestantes, et ponentes in loco suo; et stabit, ac de loco suo non movebitur; sed cum clamaverint ad eum, non audiet, et tribulatione non salvabit eos.

8. Memento istud, et confandamini; redite, prævaricatores, ad eum.

9. Recordamini prius seculi, quoniam ego sum Deus, et non est ultra Deus, nec est similis mihi.

10. Annuntians ab exordio novissimum, et ab initio que modum facta sunt, dicens: Consilium meum stabit, et omnis voluntas mea fiet.

11. Vocans ab oriente arenam, et de loco suo, et adducam illud; creavi, et faciam illud.

12. Audite me, duro corde, qui longe estis a iustitia:

13. Prope feci iustitiam meam, non elongabitur, et saltem non morabitur. Dabo in Sion salutem, et in Israel gloriam meam.

CAPUT XLVIII.

Babylonis humilitatio ac contritio prædicitur propter ipsius superbiam, arrogantiam et crudelitatem in Judæos, sicut captivos, et quia in maleficis, arguitur atque incantatoribus spem posuit.

1. Descende, sede in pulvere, virgo filia Babylon! sede in terra: non est solum filie Chaldeorum, quia ultra non vocaberis mollis et tenera.

2. Tolle molam, et mole farinam: denuda turpitudinem tuam; discoperi habentem, revela curam, transi flumina.

3. Revelabitur ignominia tua, et videbitur opprobrium tuum; ultra nea capiam, et non resistet mihi homo.

4. Redemptor noster, Dominus exercituum nomen illius, Sanctus Israel.

5. Sede in tenebris, et intra in tenebris, filia Chaldeorum: quia non vocaberis ultra domina regnorum.

6. Iratus sum super populum meum, contaminavi hereditatem meam, et dedi eos in manu tuam, non posuisti eis misericordias, super senem aggravasti jugum tuum valde.

³ Nah. 3, 5.

7. Et dixisti: In sempiternum ero dominus. Non posuisti hæc super eum, neque recordata es novissimi tui.

8. Et nunc audi hæc, delicta, et latentes; ego sum, et non est præter me amplius; non sciebo vidua, et ignorabo sterilitatem.

9. Veniet tibi duo hæc subito in die una, sterilitas et viduitas: universa voverunt super te, propter multitudinem malefactorum tuorum, et propter iustitiam incantatorum tuorum vehementem.

10. Es fiducia habuisti in malitia tua, et dixisti: Non est qui videat me. Superbia tua et scientia tua hæc decipite. Et dixisti in corde tuo: Ego sum, et præter me non est altera.

11. Veniet super te malum, et nescies curam ejus; et irruet super te calamitas quam non poteris expiare; veniet super te repente miseria quam nescies.

12. Ita cum incantatoribus tuis et cum multitudine malefactorum tuorum, in quibus laborasti ab adolescentia tua, si forte quid prosit tibi, aut si possis fieri fortior.

13. Defecisti in multitudine consiliorum tuorum. Stetit, et salvavit te, angues calii, qui consplamabant sidera, et utpotebant menses, ut eis annuncerent ventura tibi!

14. Ecce facti sunt duo sicut stipula, ignis combussit eos; non liberabant animam suam de manu flammæ; non sunt prima quibus calebant, nec focus ut volent ad eum.

15. Sic facta sunt tibi in quibuscumque laboraveras: negotiatores tui ab adolescentia tua, unusquisque in via sua erraverunt; non est qui salvet te.

CAPUT XLVIII.

Incipit Dominus opprobriis, ingratitude[m] ac derisionem Judæorum; eo, et non idola, annuntians futura et illa complerese ostendens; propter nomen suum tamen pariter est ipse; et illa becque esse ad se trahent, probans se solum veram Deum, omnium colendum, sui que populi redemptorem ac gubernatorem; consequens quoque de mansuetudinem suorum prævaricatorum, quibus obnoxius felices forent.

1. Audite hæc, domus Jacob, qui vo-

¹ Inf. 31, 19.
² Sup. 42, 8.

camini nomine Israel, et de aquis Juda existis, qui juratis in nomine Domini, et Dei Israel recordamini non in veritate neque in iustitia.

2. De civitate enim sancta vocati sunt; et super Deum Israel constabitis sunt, Dominus exercituum, nomen ejus.

3. Priora ex tunc annuntiavi, et ex ore meo exierunt; et audita feci ea; repente operatus sum, et veniunt.

4. Scrii enim quia durus es tu, et nervus ferreas cervix tua, et frons tua ærea.

5. Prædixi tibi ex tunc; antequam veniret indicavi tibi, ne forte diceres: Idola mea fecerunt hæc, et scilipitina mea, et consilia mea mandaverunt ista.

6. Quæ audisti, vide omnia; vos autem, num annuntiasisti? Audita feci tibi nova ex tunc, et conservata sunt que nescis.

7. Nunc creata sunt, et non ex tunc; et ante dicam, et non audisti ea, ne forte dicas: Ecce ego cognovi ea.

8. Neque audisti, neque cognovisti, neque ex tunc aperta est auris tua; scio enim quia prævaricaberis, et transgressorem ex utero vocavi te.

9. Propter nomen meum, longe faciam furorem meum; et laudem meam infreabo te, ne interias.

10. Ecce exivi te, sed non quasi argentum; elegi te in camino pauperatis. 11. Propter me, propter me faciam, ut non blasphemem; et gloriam meam alteri non dabo.

12. Audi me, Jacob, et Israel quem ego voco; ego ipse, ego primus, et ego novissimus.

13. Manus quoque mea fundavit terram, et dextera mea mensa est celos; ego vocabo eos, et stabunt simul.

14. Congregamini, omnes vos, et audite: Quis de eis annuntiavit hæc? Dominus dilexit eum, faciet voluntatem suam in Babylone, et brachium suum in Chaldeis.

15. Ego, ego locutus sum; et vocavi omnia; adduxi eum, et directa est via ejus.

16. Accedite ad me, et audite hæc: Non a principio in abscondito locutus sum; ex tempore antequam fieret, ibi eram; et nunc Dominus Deus misit me, et Spiritus ejus.

³ Sap. 41, 4 et 44, 6. Apoc. 1, 8, 17 et 23, 13.

17. Hæc dicit Dominus, Redemptor tuus, Sanctus Israel: Ego Dominus Deus tuus, docens te nulli, gubernans te in via qua ambulas.

18. Utinam attendisses mandata mea facta fuisset sicut flumen pax tua, et iustitia tua sicut gurgites maris;

19. Et fuisset quasi arena semen tuum, et stirps uteri tui ut lapilli ejas; non in terris et non fuisset attritum nomen ejus a facie mea.

20. ¹ Egredimini de Babylone, fugite a Chaldeis, in voce exultationis annuntiate; auditum facite hoc, et offerte illud usque ad extrema terre. Dicitur: Redemit Dominus servum suum Jacob.

21. Non sicut in deserto, cum educeret eos; ² aquam de petra produxit eis; et scidit petram, et fluxerunt aquæ.

22. ³ Non est pax impiis, dicit Dominus.

CAPUT XLIX.

Constituitur Christus dux gentium ac Judeorum salvatorum, daturque in fœdus populi ex omni orbis parte vocandi; et ostensa magna sollicitudine credendum in Christum, hortatur eos ad gratiarum actiones; benigne etiam consolatur Sion, qui a Deo desertam consolabatur, promittens eam toto orbe terre gloriosam, omnibus ad ipsam conuenientibus, ejusque contritis inimicis.

1. Audite, insule; et attendite, populi de longe: Dominus ab utero vocavit me, de ventre matris mee recordatus est nominis mei.

2. ¹ Et posuit os meum quasi gladium acutum, in umbra manus sue protexit me; et posuit me sicut sagittam electam, in pharetra sua abscondit me.

3. Et dixit mihi: Servus meus es tu, Israel, quia in te glorior.

4. Et ego dixi: In vacuum laboravi, sine causa et vane fortitudinem meam consumpsi; ergo iudicium meum cum Domino, et opus meum cum Deo meo.

5. Et nunc dicit Dominus, formam me ex utero servum tui, ut reducam Jacob ad eum; et Israel non congregabitur, et glorificatus sum in oculis Domini, et Deus meus factus est fortitudo mea;

6. Et dixit: Parum est ut sis mihi servus ad sustinendas tribus Jacob, et fœcus Israel convertentibus; ² ecce dedi te in lucem gentium, ut sis salus mea usque ad extremum terre.

7. Hæc dicit Dominus, Redemptor Israel, Sanctus ejus, ad contemptibilem animam, ad abominatam gentem, et servum dominorum: Reges videbunt, et convergent principes, et adorabunt propter Dominum quia fidelis est, et Sanctum Israel qui elegit te.

8. Hæc dicit Dominus: ³ In tempore placido exaediti te, et in die solatis auxiliatus sum tui; et servavi te, et dedi te in fœdus populi, ut suscitares terram, et possideres hereditatis dispensans.

9. Ut diceret his qui vincti sunt: Exite; et his qui in tenebris: Revelamini. Saper vias pascentur, et in omnibus planis pascua eorum.

10. ⁴ Non essent roge silent, et non percussit eos aëris et sol, quia miserator eorum reget eos, et ad fœdas aquarum potabit eos.

11. Et ponam omnes montes in viam, et semito mee exaltabuntur.

12. Ecce isti de longe venient, et erunt illi ab aequilone, et mari, et isti de terra australi.

13. Laudate, cæli; et exsulta, terra; jubilate, montes, laudem, quia constitutus est Dominus populum suum, et pauperum suorum miserabitur.

14. Et dixit Sion: Dereliquit me Dominus, et Dominus oblitus est mei!

15. Numquid oblivisci potest mulier infantem suum, ut non miseretur filio uteri sui? Et si illa oblita fuerit, ego tamen non obliviscar tui.

16. Ecce in manibus meis descripsi te; muri tui coram oculis meis semper.

17. Venerunt structores tui, destruxerunt te et dissipantes a te exiit.

18. ⁵ Leva in circuitu oculos tuos, et vide: omnes isti congregati sunt, venerunt tibi: Vivo ego, dicit Dominus, qui omnibus illis velut ornameto vestistis, et circumdasti tibi eos quasi sponsa.

19. Quia deserta tua, et solitudines tue, et terra ruinae tue, nunc angusta erunt pre habitatoribus; et longe ingubuntur qui absorbent te.

¹ Sup. 42. 6. Act. 13. 47.

² Il Cor. 8. 2.

³ Apoc. 7. 10.

⁴ Inf. 60. 4.

20. Adhuc dicent in auribus tuis filii sterilitatis tue: Angustus est mihi locus, fac spatium mihi ut habitem.

21. Et dices in corde tuo: Quis genuit mihi istos, ego sterilis et non parios, transigrata, et captiva? et istos quis enutrivit, ego destituta et sola? et isti ubi erant?

22. Hæc dicit Dominus Deus: Ecce lerabo ad gentes manum meam, et ad populos exaltabo signum meum. Et afferent filios tuos in ulnis, et illas tuas super humeros portabunt.

23. Et erant reges vincti tui, et regni nupticiae tue; vultu in terram demisso adorabunt te, et pulverem pedum tuorum ligent. Et scies quia ego Dominus, super quo non confundentur qui expectant eum.

24. Numquid tolletur a forti preda? aut quod captum fuerit a robusto, saluum esse poterit?

25. Quia hæc dicit Dominus: Equidem, et captivitas a forti tolletur; et quod ablatum fuerit a robusto, salvabitur. Eos vero, qui judicaverunt te, ego iudicabo, et filios tuos ego salvabo.

26. Et cibabo hostes tuos carnibus suis, et quasi musto, sanguine suo inebriabuntur; et sciet omnis caro quia ego Dominus salvans te, et Redemptor tuus fortis Jacob.

CAPUT L.

Non ex Dei potentia, sed propter suas iniurias necesse synagoga repudiata, Christum noluisse recipere, qui nihil preterierat quod agendum fuerat, ut ab eo reciperetur; sed illis auctore seipsum in ignominiosam talem afflictionem; hisque synagoga dolentibus interitum denuntiat.

1. Hæc dicit Dominus: Quis est hic liber populi maris vestre, quo dimisi eam? aut quis est creditor meus, cui vendidi vos? Ecce in iniquitatibus vestris vendidi estis, et in sceleribus vestris dimisi matrem vestram.

2. Quia veni, et non erat vir; vocavi, et non erat qui audiret. Numquid abbreviata et parvula facta est manus mea, ut non possim redimere? aut non est in me virtus ad liberandum? Ecce in iniquitate mea desertum faciam mare, ponam flumina in siccum; computres-

¹ Inf. 50. 1.

cent pisces sine aqua, et morientur in sili.

3. Induam caelos tenebris, et succum ponam operimentum eorum.

4. Dominus dedit mihi linguam eruditam, et sciam sustentare eam qui lassus est verbum. Ergit mane, mane erigit mihi aurum, ut audiam quasi magistrum.

5. Dominus Deus aperuit mihi aures, ego autem non contradico; retrorsum non abii.

6. Corpus meum dedi percutientibus, et genas meas vellenti tui, factum meum non averti ab increpantibus et conspuentibus in me.

7. Dominus Deus auxiliator meus, ideo non sum confusus: ideo posui faciem meam ut petram durissimam, et scio quoniam non confundar.

8. ¹ Juxta est qui justificat me; quis contradicit mihi? Stemus simul; quis est adversarius meus? accedat ad me.

9. Ecce Dominus Deus auxiliator meus; quis est qui condemnet me? Ecce omnes quasi vestimentum contulerunt; timeam comedet eos.

10. Quis ex vobis timens Dominum, audiens vocem servi sui? Qui ambulavit in tenebris, et non est lumen ei, speret in nomine Domini, et innitatur super Deum suum.

11. Ecce vos omnes accendentes ignem, accincti flammis; ambulante in lumine ignis vestri, et in flammis quas succendistis: de manu mea factum est hoc vobis; in doloribus dormietis.

CAPUT LI.

Exhortatur Sion exemplo Abraham, cui Deus promissa complerit, ut et ipsa certo fidet se promissam a Deo consolationem accipitur; de consolatione, salute et magna laetitate Sion, hoc est Belsheia, per Christum futura, et de lege evangelica late dicitur, ac de humilitatione hostium Ecclesiae.

1. Audite me, qui sequimini quod iustum est, et queritis Dominum; attendite ad petram unde excisi esis, et ad cavernam lacu de qua præcisi esis.

2. Attendite ad Abraham, patrem vestrum, et ad Saram, quam peperit vos; qui unum vocavi eum, et benedixi ei, et multiplicavi eum.

3. Consolabitur ergo Dominus Sion,

¹ Rom. 8. 33.

¹ Jer. 51. 6.

² Exod. 17. 5. Num. 20. 11.

³ Inf. 57. 21.

⁴ Inf. 51. 16.

et consolabitur omnes rufas ejus; et ponet desertum ejus quasi delicias, et solitudinem ejus quasi hortum Domini. Gaudium et lætitia invenient in ea, gratiarum actio et vox laudis.

8. Attendite ad me, popule meus; et tribus mea, me audite, quia lex a me existit, et iudicium meum in lucem populorum requisescit.

9. Prope est Justus meus, ingressus est Salvator meus, et brachia mea popule judicabant; me insule expectabant, et brachium meum sustinebant.

6. Levate in celum oculos vestros, et videte sub terra dorsum, quia cæli sicut fumus liquecent, et terra sicut vestimentum atereatur, et habitatores ejus sicut hœc interibunt; ⁷salus autem mea in sempiternum erit, et iustitia mea non deficiet.

7. Audite me, qui scitis iustum, popule meus, ⁸lex mea in corde eorum; nolite timere opprobrium hominum, et blasphemias eorum ne metuitis;

8. Sicut enim vestimentum, sic comedet eos veritas; et sicut lanam, sic devorabit eos tinea; salus autem mea in sempiternum erit, et iustitia mea in generatione generationum.

9. Consurge, consurge, induere fortitudinem, brachium Domini induere sicut in diebus antiquis, in generationibus seculorum. Numquid non tu percussisti superbum, vulcerasti draconem?

10. Numquid non tu siccasti mare, aquam abyssi vehementis; qui passisti profundum maris vivum, et transierat liberat?

11. Et nunc qui redempti sunt a Domino revertentur; et venient in Sion laudantes; et lætitia sempiterna super capita eorum, gaudium et lætitia te habebunt; fietlet dolor et gemitus.

12. Ego, ego ipse consolabor vos. Quis tu, ut timeas ab homine mortali, et a filio hominis qui quasi fœnum iam aresecit?

13. Et oblitus es Domini, factoris tui, qui extendit caelos et fundavit terram; et formidasti, fugiter tota die a facie furoris ejus qui te tribulabat, et paraverat ad perendum? Ubi nunc est furor tribulantis?

14. Cito veniet gradens ad aperien-

¹ Ps. 30, 23.
² Ps. 30, 31.
³ Ezech. 14, 21.

dum; et non interficiet usque ad interitum, nec deliciet panis ejus.

15. Ego autem sum Dominus Deus tuus, qui contorbo mare, et intrinsecum fluctus ejus; Dominus exercituum nomen meum.

16. ¹Posui verba mea in ore tuo, et in umbra manuum mearum protexi te, ut plantes cardos, et fandas terram, et educas ad Sion: Populus meus es tu.

17. Elevare, elevare, consurge, Jerusalem, que bibisti de manu Domini calicem iræ ejus: usque ad fundum calicis superis bibisti, et potasti usque ad fauces.

18. Non est qui sustentet eam, ex omnibus filiis quos genuit; et non est qui apprehendat manum ejus ex omnibus filiis quos enutrivit.

19. ²Quo sunt qui occurrerent illi; quis contristabitur super te? Vestitus, et contritio, et fames, et gladius; quis consolabitur te?

20. Filii tui projecti sunt, dormierunt in capite omnium vicarum sicut oves illaqueatas; pleni indignatione Domini, in captivitate Dei tui.

21. Idcirco audi hoc, paupercola, et ebria non in vino.

22. Hæc dicit Dominator tuus, Dominus et Deus tuus, qui pugnavit pro populo suo: Ecce tui de manu tua calicem superis, fundam calicis indignationis mee; non efficies et bibas illam iram.

23. Et ponam illam in manu sermum qui te humiliaverit, et dixerunt anime tue: Incurvare, ut transeamus; et possis ut terram corpus tuam, et quasi viam transeantibus.

CAPUT LIH.

Excitat Sion, hæc est, Christi Ecclesiam, ad consolationem ob gratiam sui redemptionem; meminit descensus Israel in Ægyptum, et liberationis ab Assur; predicatorem autem evangelium pacis commendat, exortit omnes ad laudem, propter Christum partem cum Ihu salvatorem; et de ipsius exaltatione ac hauritione, et esse gestam in ipse.

1. Consurge, consurge, induere fortitudinem tuam, Sion! induere vestimentis gloriæ tue; Jerusalem, civitas Sancti,

¹ Sap. 49, 2.
² Sup. 47, 9.

quia non efficiet ultra ut pertranseat per te inimicus tuus et immundus.

2. Excute de pulvere, consurge, sede, Jerusalem! solve vincula colli tui, cæptis filia Sion:

3. Quia hæc dicit Dominus: Gratis venadati estis, et sine argento redimimini.

4. Quia hæc dicit Dominus Deus: ¹In Ægyptum descendit populus meus in principio, ut colorus esset ibi, et Assur absque ulla causa calumnias est eum.

5. Et nunquid mihi est hic, dicit Dominus, quoniam ambulatores est populus meus gratis? Dominatores ejus inique agunt, dicit Dominus, ²et jugiter tota die nocem meam blasphematur.

6. Propter hoc sciet populus meus nomen meum in die illa: Quia ego ipse qui loquar, eorum salus.

7. Quam pulchri super mentes pedes ambulantis et predicantis pacem, ambulantis bonum, predicantis salutem, dicentis Sion: Regnavit Deus tuus!

8. Vox speculatorum tuorum, levaverunt vocem, simul laudabunt, quia oculi ad oculum videbant eum convertit Dominus Sion.

9. Gaudeat, et laudate simul, deserta Jerusalem, quia consolatus est Dominus populum suum, redemit Jerusalem.

10. Paravit Dominus brachium sanctum suum in oculis omnium gentium; ¹et videtur omnes fines terre salutare Dei astra.

11. Recedite, recedite; exite inde, pollutum nolite tangere; exite de medio ejus, manducanti, qui fertis vasa homini.

12. Quoniam non in tumultu exibitis, nec in fuga perorabitis; præcedet enim res Dominus, et congregabit vos Deus Israel.

13. Ecce intelligit servus meus, exaltabitur et elevabitur, et sublimis erit valde.

14. Sicut obstuperunt super te nulli, sic inglorius erit inter viros aspectus ejus, et forma ejus inter filios hominum.

15. Iste asperget gentes multas, super

¹ Om. 46, 6.
² Ezech. 20, 29. Rom. 9, 24.
³ Nah. 1, 15. Rom. 10, 15.
⁴ Ps. 97, 5.
⁵ Il Cor. 6, 17.
⁶ Rom. 15, 21.

ipsum continebunt reges eo eum, ⁷quia quibus non est narratum de eo viderunt, et qui non audierunt contemplaverunt.

CAPUT LIII.

Non omnes Evangelii prædicationem suscipiunt; propheta de Christi activitate, et ignominiosa passione a motis istis, propter peccata nostra; contemptum habitus est, qui essentem nobis peperi; de mansuetudine et voluntaria ipsius oblatione; de gloria et exaltatione ejus, credentiumque multitudine.

1. Quis credidit auditui nostro? ¹et brachium Domini qui revelatum est?

2. Et ascendet sicut virgatum coram eo, et sicut radix de terra sidentem: non est speciosus ei, neque decori et vidimus eum, et non erat aspectus, et desideravimus eum;

3. ²Despectum, et novissimum virorum, virum dolorem, et scientem infirmitatem; et quasi absconditus vultus ejus; et despectus, unde nec reputavimus eum;

4. ³Verè languores nostros ipse tulit, et dolores nostros ipse portavit; et nos putavimus eum quasi leprosum, et percussam a Deo, et humiliatum.

5. ⁴Ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostram; disciplina pacis nostre super eum, et livore ejus saanti sumus.

6. Omnes nos quasi oves erravimus, unusquisque in viam suam declinavit; et posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostram.

7. Oblatus est quia ipse voluit, et non aperuit os suum; sicut ovis ad occisionem ducetur; et quasi agnus coram tondeute se obmutescit, ⁵et non aperit os suum.

8. De angustia, et de iudicio ablutus est. Generationem ejus quis contrabit? quia abscondit de terra viventium. Propter scelus populi mei percussit eum.

9. Et dabit impius pro sepultura, et divitem pro morte sua, ⁶et quod iniqui-

⁷ Rom. 10, 16. Joan. 18, 38.
⁸ Marc. 9, 11.
⁹ Matth. 8, 17.
¹⁰ I Cor. 10, 5.
¹¹ Matth. 23, 23. Act. 8, 32.
¹² I Pet. 2, 22. I Joan. 3, 5.

tatem non fecerit, neque dolus fuerit in ore eius.

10. Et Dominus vult contere eum in infirmitate. Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semper longorum, et voluntas Domini in manu ejus dirigetur.

11. Pro eo quod laboravit anima ejus, videbit et saturabitur. In scientia sua justificabit ipse justas servus meas multos, et iniquitates eorum ipse portabit.

12. Ideo dispertiet et plurimos, et fortium dividet spolia, pro eo quod tradidit in mortem animam suam, et cum aequaliter reputatus est, et ipse peccata multorum tulit, et pro transgressibus rogavit.

CAPUL LV.

Accedens levitavit ad beatitudinem, quod ex gentibus futura sit numerosis quam erat synagoga, et per eorum propaganda, perpetua Dei profectione sit in securitate victoria, veteris oblitae calendatis; quodque ex protosis edificabitur lapideis, in justitia iudicatus; omnesque in ea docti orant a Deo, multitudine pacis fructuari.

1. Lauda, sterilis, que non parit; decanta laudem, et tibi hanni, que non pariebatur, quoniam multi tibi deserte magis quam ejus que habet vinum, dicit Dominus.

2. Dilata locum tentorii tui, et pelles tabernaculorum tuorum extendite, ne parcas; longos fac funiculos tuos, et clavos tuos consolida.

3. Ad dexteram enim et ad levam penetrabis, et semen tuum gentes hereditabis, et civitates deserte inhabitabis. 4. Noli timere, quia non confunderis, neque erubescis; non enim te pudebit, quia confusions adolescentie tue oblivisceris, et opprobrii viduitatis tue non recordaberis amplius. 5. Quia dominabitur tui qui fecit te, et Dominus exercituum nomen ejus; et Redemptor tuus, Sanctus Israel, Deus omnis terrae vocabitur.

6. Quia ut mulierem derelictam et exierentem spiritu vocavit te Dominus, et uxorem ab adolescentia abjectam, dixit Deus tuus.

1 Marc. 15, 28. Luc. 22, 27.
2 Luc. 23, 24.
3 Luc. 22, 30. Gal. 4, 27.
4 Luc. 1, 32.

7. Ad punctum in modico dereliqui te, et in miserationibus magnis congregabo te.

8. In momento indignationis abscondi faciem meam parumper a te; et in misericordia sempiterna miserans sum tui, dixit Redemptor tuus, Dominus.

9. Sicut in diebus Noe istud mihi est, cui juravi ne inducerem aquas Noe ultra supra terram; sic juravi ut non irascer tibi, et non increpaver te.

10. Montes enim commovebantur, et colles contremiscent; misericordia autem mea non recedet a te, et fœdus pacis mee non morietur, dixit misericor tuus, Dominus.

11. Paupercula, tempestate convulsa absque ulla consolatione, ecce ego sternam per ordinem lapides tuos, et fundabo te in sapphiris;

12. Et ponam jaspidem propugnacula tua; et portas tuas in lapide sculpto, et omnes terminos tuos in lapide desiderabiles;

13. Universos filios tuos doctos a Domino, et multitudinem pacis filii tuis.

14. Et in justitia fundaberis; recede procal a calumnias, quia non timebis; et a pavore, quia non appropinquabis tibi.

15. Ecce accola veniet qui non erit mecum, advena quondam tuus adjungetur tibi.

16. Ecce ego creavi fabrum sufflantem in igne prunas, et profecerunt vas in opus suum; et ego creavi interitorem ad disperdendum.

17. Omne vas quod factum est contra te non dirigitur; et omnem linguam resistentem tibi in iudicio iudicabis. Hæc est hereditas servorum Domini; et justitia eorum apud me, dicit Dominus.

CAPUL LV.

Omnes ad fidem vocans, promittit donum spiritualium abundantiam; revocatur a peccatis impii, cum Dominus misericors sit et verax in promissis; de profecta promissionis Evangelii, et felicitate creditum.

1. Omnes sistentes, venite ad aquas; et qui non habetis argentum, propo-

1 Gen. 9, 11.
2 Jan. 6, 45.
3 Exil. 57, 23. Apoc. 22, 17.

rasse, emite, et comedite; venite, emite absque argento et absque ulla commutatione vinum et hæc.

2. Quare appenditis argentum non in panibus, et laborem vestrum non in sagittitate? Audite, audientes me; et comedite bonum, et delectabitur in crassitudine animus vestra.

3. Inclinate aurem vestram, et venite ad me; audite, et vivet anima vestra; et feriam vobiscum pactum sempiternum, misericordias David fideles.

4. Ecce testem populus delli eum, dum ac proferentem gentibus.

5. Ecce gentem quam nesciebas vocabis; et gentes que te non cognoverunt ad te current, propter Dominum Deum tuum, et Sanctam Israel, quia glorificavit te.

6. Quærite Dominum dum inveniri potest; invocate eum dum prope est.

7. Derelinquat impius viam suam, et vir iniquus cogitationes suas, et revertatur ad Dominum, et miserebitur ejus; et ad Deum nostrum, quoniam multus est ad ingroscendum.

8. Non enim cogitationes meæ, cogitationes vestra; neque via vestra, via mea, dicit Dominus.

9. Quasi exaltantur cæli a terra, sic exaltate sunt via mee a viis vestris, et cogitationes mee a cogitationibus vestris.

10. Et quomodo descendit imber et vis de celo, et illuc ultra non revertitur, sed inebriat terram, et infundit eam, et germinare eam facit; et dat semen serenti, et panem concedenti;

11. Sic erit verbum meum quod egredietur de ore meo, non revertetur ad me vacuum; sed faciet quæcumque volui, et prosperabit in his ad quæ misi illud.

12. Quia in betulia egrediemini, et in pice deducemini; montes et colles cantabant coram vobis laudem, et omnia ligna regionis plaudent manu;

13. Pro salicina ascendet abies, et pro vertice crescet myrtus, et erit Dominus nominatus in signum æternum quod non auferetur.

CAPUL LVI.

Omnes cujusvis gentis aut conditionis hortatur Dominus ad serranda sua precepta;

1 Act. 13, 34.
2 Jan. 19, 45.
3 Sap. 1, 1.

consolatio eorum horum iustorum; domus Dei domus est orationis; gravis increpatio et comminatio adversus pastores Jerusalem, quos cæcos et caecos multos ac lapsos adesse appellat.

1. Hæc dicit Dominus: Custodite iudicium, et facite justitiam, quia iuxta est salus mea et veniat, et justitia mea ut reveletur.

2. Beatus vir qui facit hoc, et filius hominis qui apprehendit istud, custodiet sabbatum non polluet illud, custodiet manus suas ne faciat omne malum.

3. Et non dicat filius advena, qui adheret Domino, dicens: Separatione dividet me Dominus a populo suo; et non dicat ætenuus: Ecce ego lignum aridum!

4. Quis hæc dicit Dominum eunuchis: Qui custodierit sabbatum meum, et elegit que ego volui, et taurinrit fœdus meum,

5. Dabo eis in domo mea et in muris meis locum, et nomen melius a filiis et filiabus; nomen sempiternum dabo eis, quod non peribit.

6. Et filius advena, qui adheret Domino, ut colant eum, et diligant nomen ejus, ut sint ei in servos; omnem custodientem sabbatum ne polluet illud, et tenebit fœdus meum.

7. Adducam eos in montem sanctum meum, et edificabo eorum in domo orationis mee; holocausta eorum et victimæ eorum placebunt mihi super altari meo, quia domus mea domus orationis vocabitur cunctis populis.

8. At Dominus, Deus qui congregat dispersos Israel: Adhuc congregabo ad eum congregatos ejus.

9. Omnes bestie agri, venite ad devorandum, universæ bestie salus.

10. Speculatorum ejus cœci omnes, nescierunt universi: canes nani non valentes latrare, videntes vana, dormientes, et amantes somnia.

11. Et canes impudentissimi, nescierunt saturitatem: ipsi pastores ignoraverunt intelligentiam; omnes in viam suam declinaverunt; et unusquisque ad avercium suam, a summo usque ad novissimum.

12. Venite, sumamus vinum, et im-

1 Jer. 7, 11. Matth. 21, 23. Marc. 11, 17. Luc. 19, 45.
2 Jer. 6, 23 et 8, 10.

pleamur ebrietate; et erit sicut hodie, sic et cras, et multo amplius.

CAPUT LVII.

Jstorum iustitias, et futura ipsorum reque nos intelligat ab impiis, cum quibus Deus hic epistulat super idololatris alisque ipsorum sacerdotibus, denuntians eos humilidanos; conuersis autem pax et consolatio promittitur, cum impiis cor sit tanquam mare feruens, cui non est pax.

1. Iustus perit, et non est qui recogit in corde suo; et viri misericordie colliguntur, quia non est qui intelligat; a facie enim malitiae collectus est iustus.

2. Veniat pax, requiescat in cubili suo qui ambulauit in directione sua.

3. Vos autem accedite huc, filii angustiarum, semen adulatori et fornicarij!

4. Super quem iustitias? super quem dilatastis os, et eiecistis linguam? Numquid non vos filii scelesti, semen mendax,

5. Qui consolamini in diis subter omne lignum frondosum; immolantes paruos in torrentibus, subter eminentes petras?

6. In partibus torrentis pars tua, hæc est sors tua; et ipsis effusisti libamen, obtulisti sacrificium. Numquid super his non indignabor?

7. Super montem excelsum et sublimem posuisti cubile tuum, et illic ascendisti ut immolares hostias.

8. Et post orientem, et retro postem, posuisti memoriale tuum. Quia iuxta me discooperuisti, et suscepti aditorum; dilatasti cubile tuum; et popigisti cum eis fondas; dilexisti stratum eorum manu aperta.

9. Et ornasti te regi unguento, et multiplicasti pigmenta tua. Misisti legatos tuos procul, et humilitas es usque ad inferos.

10. In multitudine vias tuas laborasti; non distixi: Quiescam. Vitam manus tuas inuenisti; propterea non rogasti.

11. Pro quo sollicita timuisti, quia mentita es, et mei non es recordata, neque cogitasti in corde tuo? Quia ego tacens et quasi non videns, et mei oblitus es.

12. Ego annuntiabo iustitiam tuam, et opera tua non proderunt tibi.

¹ Inf. 23, 10.

13. Cum clamaueris, liberent te congregati tui, et omnes os auferet ventus, tollet aura. Qui autem dilectum habet mei hereditabit terram, et possidebit montem sanctum meum.

14. Et dicam: ¹ Viam facite, præbeite iter; declinate de semita, auferite ostendicula de via populi mei.

15. Quia hæc dicit Excelsus, et Sanctus, habitans æternitatem, et in sacro habitans, et cum contritio et humili spirita, ut vivificet spiritum humilium, et vivificet cor contritorium.

16. Non enim in semperitum libabo, neque usque ad finem irascar, quia spiritus a facie mea egreditur, et flatus ego faciam.

17. Propter iniquitatem auaritie ejus iratus sum, et percussi eum. Abscondi a te faciem meam, et indignatus sum; et abiit vagus in via cordis sui.

18. Vias ejus vidi, et sanavi eum; et redixi eum, et reddidi consolationes ejus.

19. Creavi fructum laborum patrum; pacem ei qui longe est et qui prope, dixi Dominus, et sanavi eum.

20. Impii autem quasi mare feruens, quod quiescere non potest, et rotundans factus ejus in conculationem et latum.

21. * Non est pax impiis, dicit Dominus Deus.

CAPUT LVIII.

Reprehendit Iudeorum hypocrias, ostendens eorum jejuniis non esse Deo acceptabiles, et que debent simul conitari, quibus adhibitis multa prestantur hominibus beneficia; quomodo debeat sabbatum celebrari, abegata propria voluntate, et quod sit premium sua celebrantium.

1. Clama, ne cesses, quasi tula cæca vocem tuam, et annuntia populo meo scelera eorum, et donum Jacob peccata eorum.

2. Me etenim de die in diem querunt, et scire vias meas volunt, quasi genusque iustitiam fecerit, et iudicium Dei sui non dereliquerit. Rogasti me iustitia, iustitias, appropinquare Deo volunt.

3. Quare ieiunavimus, et non aspersisti; humiliavimus animas nostras, et necessiti? Ecco in die jejuniis vestri lu-

² Sup. 48, 22.

ventur voluntas vestra, et omnes debiles vestros repetitis.

4. Ecco ad dies et contentiones jejuniis, et percussis pugno imple. Nolite ieiunare sicut usque ad hanc diem, et audiat in excelsis clamor vestrorum.

5. ¹ Numquid tale est jejunium quod elegi, per diem affligere hominem animam suam? nunquid contorquere quasi circulum caput suum, et saccum et cinerem sternere? numquid istud vocabis jejunium, et diem acceptabilem Domino?

6. Nonne hoc est magis jejunium quod elegi? Dissolve colligationes impietatis, solve fasciculos deprimentes, dimitte eos qui contracti sunt liberos, et omne onus dimittet.

7. ² Frange esurienti panem tuum, et æque vasaque induc in domum tuam? Cum videris nudum, operi eum, et carmen tuam ne desperetis.

8. Tunc erumpet quasi mane lumen tuum; et sanitas tua citius orietur, et audiet faciem tuam iustitia tua, et gloria Domini colliget te.

9. Tunc invocabis, et Dominus exaudiet; clamabis, et dicit: Ecco adsum. Si abstuleris de medio tui catenam, et desieris extendere digitum, et loqui quod non prodest.

10. Cum esurieris esurienti animam tuam, et animam afflictam repleveris, ariet in tenebris lux tua, et tenebras tue erunt sicut merides.

11. Et requiem tibi dabit Dominus semper, et implebit splendoribus animam tuam, et ossa tua liberabit; et eris quasi hortus irriguus, et sicut fons aquarum cujus non deficient aquæ.

12. ³ Et edificabuntur in te deserta seculorum, fundamenta generationis et generationis sustentabis; et vocaberis adorator septium, avertens semitas in quietem.

13. Si avertieris a sabbato pedem tuum, facere voluntatem tuam in die sancto meo, et recaveris sabbatum delicatum, et sanctum Domini gloriosum, et gloriosaveris cum dum non facis vias tuas, et non invenierit voluntas tua, loquaris sermonem:

14. Tunc delectaberis super Domino;

¹ Zach. 7, 5.

² Ezech. 18, 7-16. Matth. 23, 23.

³ Inf. 23, 4.

⁴ Num. 11, 23. Sup. 50, 2.

et sustollam te super altitudines terræ et cibabo te hereditate Jacob, patris tui; os enim Domini locutum est.

CAPUT LIX.

Potens ac benignus est Deus ad salvandum Iudeos; sed iniquitates eorum, quas propheta persequitur, impediunt ne exaudiantur ac salventur; propter quas et Iesi contemtor so iusto a Deo deserto et excelsis, affligi variis malis; de futuro Domini in malis, et benignitate erga positos.

1. Ecco non est abbreviata manus Domini, ad salvare nequeat; ¹ neque aggravata est auris ejus, ad non exaudiat.

2. Sed iniquitates vestre dividerunt inter vos et Deum vestrum; et peccata vestra absconderunt faciem ejus a vobis ne exaudiat.

3. ² Manus enim vestre pollute sunt sanguine, et digiti vestri iniquitate; labia vestra locuta sunt mendacium, et lingua vestra iniquitatem fatetur.

4. Non est qui invocet iustitiam, neque est qui iudicet vere; sed confidunt in nihilo, et loquuntur vanitates; ³ conceperunt laborem, et pepererunt iniquitatem.

5. Ova aspidum rupebant, et telas araneæ texerunt. Qui comederit de ovis eorum morietur; et quod confutum est, erumpet in regulum.

6. Telæ eorum non erant in vestimentum, neque operientur operibus suis; opera eorum opera inutilia, et opus iniquitatis in manibus eorum.

7. ⁴ Pedes eorum ad malum currunt, et festinant ut effundant sanguinem innocentem; cogitationes eorum cogitationes inutiles, vastitas et contritio in viis eorum.

8. Viam pacis nescierunt, et non est iudicium in grossibus eorum; semitas eorum incurvate sunt eis, omnis qui calcet in eis ignorat pacem.

9. Propter hoc elongatum est iudicium a vobis, et non apprehendet nos iustitia. Expectativam lucem, et ecce tenebre; splendorem, et in tenebris ambulavimus.

10. Palpavimus sicut cæci parietem, et quasi absque oculis attrivitavimus;

³ Sup. 11, 15.

⁴ Job 15, 35.

⁵ Prov. 1, 16. Rom. 8, 15.

impetimus meritis quasi in tenebris, in caliginosis quasi mortui.

11. Regnum quasi urai omnes, et quasi columbes meditates generamus: et expectavimus iudicium, et non est; salutem, et elongata est a nobis.

12. Multiplicatae sunt enim iniquitates nostrae coram te, et peccata nostra responderunt nobis, quia scelera nostra nobiscum, et iniquitates nostras cognovimus.

13. Peccare et mentiri contra Dominum, et aversi sumus ne iremus post tergum Dei nostri, ut loqueremur calumniam et transgressionem; concepimus et locuti sumus de corde vera mendacia.

14. Et conversum est retrorsum iudicium, et iustitia longe stetit, quia corruit in platea veritas, et aequitas non potuit ingredi.

15. Et facta est veritas in oblivionem, et qui recessit a malo praedixit patitur; et vidit Dominus, et malum apparuit in oculis eius, quia non est iudicium.

16. Et vidit quia non est vir, et apertus est, quia non est qui occurrat; et salvavit sibi brachium suum, et iustitia eius ipsa confirmavit eum.

17. Indutus est iustitia ut lorica, et galea salutis in capite eius; indutus est vestimentis ulionis, et operatus est quasi pallio zeli.

18. Sicut ad vindictam quasi ad retributionem in dignationis hostibus suis, et vicissitudinum inimicis suis; insulis vicem reddet.

19. Et timebant qui ab occidente nomen Domini, et qui ab ortu solis gloriam eius, cum venerit quasi fluvius violentus quem spiritus Domini cogit;

20. Et venerit Sion Redemptor, et eis qui redeunt ab iniquitate in Jacob, dicit Dominus.

21. Hoc fœdus meum cum eis, dicit Dominus: Spiritus meus qui est in te, et verba mea quae posui in ore tuo, non recedent de ore tuo, et de ore sententia tua, et de ore seminis tui, dicit Dominus, amodo et usque in sempiternum.

CAPUT LX.

Ecclesia ad exultationem excitatur, quod in ea Domini gloria refulcet, ad quam access-

¹ Eph. 6, 17, 1 Thess. 5, 8.
² Rom. 11, 26.

suræ sunt plurimae nationes, et quæ ad eam non venerunt perierunt; in qua pax, iustitia et laus Dei invocantur, abacta iniquitate, eritque Dominus et in lucem sempiternam et gloriam.

1. Surge, illumine, Jerusalem; quia venit lumen tuum; et gloria Domini super te orta est.

2. Quia ecce tenebrae operient terram, et caligo populos; super te autem erit Dominus, et gloria eius in te habitabit.

3. Et ambulabunt gentes in lumine tuo, et reges in splendore ortus tui.

4. Leva in circulo oculos tuos, et vide: omnes israhel congregati sunt, veniunt tibi; filii tui de longis veniunt, et filio tue de latere surgent.

5. Tunc videbis, et affluens, et minuitur et dilatabitur cor tuum, quando conversâ fuerit ad multitudinem maris, forditio gentium venerit tibi.

6. Inundatio camelorum operiet te, dromedarii Madian et Ephraim; omnes de Saba venient aurum et thus deferentes, et laudem Domino annuntiantes.

7. Omne pecus Cedar congregabitur tibi; arietes Nabajeth ministrabunt tibi; offerentur super placabilem altari tuo, et donum majestatis mese glorificabo.

8. Qui sunt isti, qui ut aubes volant, et quasi columbae ad fenestras suas?

9. Me enim insule expectant, et aves maris in principio, ut addam filios tuos de longis; argentum coram, et aurum coram cum eis, nomen Domini Dei tui, et Sancto Israel, quia glorificavit te.

10. Et edificabitur filii peregrinorum murus tuos, et reges eorum ministrabunt tibi; in indicatione enim non percussit te, et in reconciliatione mea misertus sum tui.

11. Et aperientur portae tuae iugiter, die ac nocte non claudentur, ut afferatur ad te fortitudo gentium, et reges eorum adducantur.

12. Exiens enim et regnum quod non servierit tibi peribit, et gentes solitudine vastabuntur.

13. Gloria Libani ad te veniet, abies, et buxus, et pinus simul ad ornandum locum sanctificationis mee; et locum meorum glorificabo.

¹ Sap. 49, 18.
² Apoc. 21, 23.

14. Et emiserit ad te curii filii eorum qui humiliaverunt te, et adorabunt vesigia pedum tuorum omnes qui detrahebant tibi, et vocabunt te Civitatem Domini, Sion Sancti Israel.

15. Pro eo quod fuiti derelicti et odio hominibus, et non erat qui per te transiret, ponam te in superbiâ seculorum, gaudium in generationem et generationem;

16. Et suges lac dentium, et mamilla regum lactaberis; et scies quia ego Dominus salvans te, et Redemptor tuus, Fortis Jacob.

17. Pro ere afferam aurum, et pro ferro afferam argentum, et pro lignis es, et pro lapidibus ferrum; et ponam visitationem tuam pacem, et propositos tuos iustitiam.

18. Non audietur ultra iniquitas in terra tua, vastitas et contritio in terminis tuis; et occupabit salus muros tuos, et portas tuas laudatio.

19. Non erit tibi amplius sol ad lucendum pro die, nec splendor lunae illuminabit te; sed erit tibi Dominus in lucem sempiternam, et Deus tuus in gloriam tuam.

20. Non occidet ultra sol tuos, et luna tua non minuetur, quia erit tibi Dominus in lucem sempiternam, et complebuntur dies luctus tui.

21. Populus autem tuus omnes iusti; in perpetuum hereditabunt terram, germen plantationis mee, opus manus mese ad glorificandum.

22. Minimus erit in mille, et parvulus in gentem fortissimam. Ego Dominus, in tempore eius subito faciam istud.

CAPUT LXII.

Christi salvatoris officium, et humani generis reparationem pacifice explicat; predicatione quoque ministrorum Christi gentes ad eam convertendas; addit de consolatione cruciantium et gloria ministrorum; Ecclesia laetanda suam felicitatem mire sibi gratulatur.

1. Spiritus Domini super me, et eo quod unxit Dominus me; ut mederer contritis corde, et predicarem captivis indulgentiam, et clavis aperitionem;

¹ Apoc. 21, 23 et 22, 3.
² Luc. 4, 18.

2. Ut predicarem animum placabilem Domino, et diem ulionis Deo nostro; et ut consolarer omnes lugentes;

3. Ut ponerem iugentibus Sion, et darem eis coramam pro cinere, oleum gaudii pro luctu, pallium laudis pro spiritus meroris; et vocabantur in ea fortis iustitiae, plantatio Domini ad glorificandum.

4. Et edificabunt deserta a seculo, et ruinas antiquas erigent, et instaurabunt civitates desertas, dissipatas in generationem et generationem.

5. Et stabunt alieni, et pascent pecora vestra; et filii peregrinorum agricolae et victores vestri erunt.

6. Vos autem sacerdotes Domini vocabimini; ministri Dei nostri dicitur vobis; fortitudinem gentium comedetis, et in gloria coram superbietis.

7. Pro confusione vestra dupliet et pro her, laudabitur partem suam; propior hoc in terra sua duplicia possidebunt, laetitia sempiterna erit eis.

8. Quia ego Dominus diligens iudicium, et odio habens rapinam in holocausto; et dabo opus eorum in veritate, et fœdus perpetuum feriam eis.

9. Et scient in gentibus semen eorum, et germen eorum in medio populorum; omnes qui viderint eos cognoscent illos, quia isti sunt semen qui benedixit Dominus.

10. Gaudens gaudebo in Domino, et exultabit anima mea in Deo meo, quia induit me vestimentis salutis, et induimento iustitiae circumdedit me, quasi sponsam ornatum moilibus suis.

11. Sicut enim terra proferit germen suum, et sicut hortus semen suum germinat, sic Dominus Deus germinabit iustitiam et laudem coram universis gentibus.

CAPUT LXIII.

Propheta non cessat propter impios Christianos avertentem, protestans de Christi adventu et conversione gentium; de felicitate, gloria et exaltatione Ecclesiae ex Dei gratuito beneficio erga ipsam; de predicatoribus Ecclesiae, et Evangelio per orbem divulgando.

1. Propter Sion non tacebo, et propter Jerusalem non quiescam, donec egredia-

¹ Matth. 5, 5.
² Sap. 58, 12.

tur ut splendor Justus ejus, et Salvator ejus ut lampas accendatur.

2. Et videbitur gentes Justum tuum, et cuncti reges Inclitum tuum; et vocabitur tibi nomen novum, quod non Dominum nominabit.

3. Et eris coram gloria in manu Domini, et advena regni in manu Del tui.

4. Non vocaberis ultra derelicta, et terra tua non vocabitur amplius desolationem; sed vocaberis voluntas mea in ea, et terra tua inhabitata, quia complacuit Domino in te, et terra tua inhabitabitur.

5. Habitabit enim juvenis cum virgine, et habitabit in te filii tui; et gaudebit sponsus super sponsam, et gaudebit super te Deus tuus.

6. Super muros tuos, Jerusalem, constitui custodes; tota die et tota nocte in perpetuum non lacebunt.

7. Qui reminiscimini Domini, ne taceatis, et ne detis silentium ei, donec stabiliet et donec ponat Jerusalem laudem in terra.

8. Juravit Dominus in dextera sua, et in brachio fortitudinis suae: Si dederit triticum tuum ultra cibum inimicis tuis; et si sibi erint filii alieni vinum tuum in quo libaberis.

9. Quia qui congregant illud comedent, et laudabunt Dominum; et qui comportant illud bibent in atris sanctis meis.

10. Transite, transite per portas, et preparate viam populo, planum facite iter, eligite lapides, et elevate signum ad populos.

11. Ecce Dominus auditum fecit in extremis terrae: Dicitis illis Sion: Ecce Salvator tuus venit; ecce merces ejus cum eo, et opus ejus coram illo.

12. Et vocabunt eos populus sanctus, redempti a Domino; tu autem vocaberis quaesita civitas, et non derelicta.

CAPUT LXIII.

Dicit de Domino sanguine aspersum dum colas visceres hostes; Deus multa praestitit Israelitis beneficiis, sed propter iniquitates suas sicut ab eo deservit; propheta autem, misericordiam Domini memor, invocavit ipsas

¹ Sup. 57, 14.
² Zach. 9, 9. Matth. 21, 5.
³ Apoc. 19, 12

misericordiam super populum suam, quae a Deo desertum conquiretur.

1. Quis est iste, qui venit de Edom, tinctis vestibus de Bosra; iste formosus in stola sua, gradiens in multitudine fortitudinis suae? Ego qui loquor justitiam, et propugnator sum ad salvandum.

2. Quare ergo rubrum est indumentum tuum, et vestimenta tua sicut calcamentum in borcalis?

3. Torcular calcavi solus, et de genibus non est vir mecum; calcavi eos in furore meo, et conculcavi eos in ira mea; et aspersus est sanguis eorum super vestimenta mea, et omnia indumenta mea inquinavi.

4. Dies enim ultionis in corde meo, annus redemptionis meae venit.

5. Circumspexi, et non erat auxiliator; quaevisi, et non fuit qui adjuvaret; et salvavi mihi brachium meum, et indignatio mea ipsa auxiliata est mihi.

6. Et conculcavi populos in furore meo, et destruxi in terram virtutum eorum.

7. Misericordiam Domini recordabor, fandum Domini super omnibus quae edidit nobis Dominus, et super multitudinem honorum domus Israel, quae largitus est eis secundum indulgentiam suam, et secundum multitudinem misericordiarum suarum.

8. Et dixit: Verumtamen populus meus est, filii non negantes; et factus est eis Salvator.

9. In omni tribulatione eorum cum est tribulatus, et angelus faciei ejus salvavit eos. In dilectione sua et in indulgentia sua ipse redemit eos, et portavit eos, et elevavit eos cunctis diebus seculi.

10. Ipsi autem ad iracundiam provocaverunt, et afflixerunt spiritum Sancti ejus; et conversus est eis in inimicum, et ipse debellavit eos.

11. Et recordatus est dierum saeculi Moysi, et populi sui. Ubi est qui eduxit eos de mari cum pastoribus gregeis? ubi est qui posuit in medio ejus spiritum Sancti sui?

12. Qui eduxit ad dexteram Moysen,

⁴ Sap. 34, 8.
⁵ Erod. 14, 29.

brachio majestatis suae? qui scidit aquas ante eos, ut faceret sibi nomen sempiternum?

13. Qui eduxit eos per abyssos quasi equum in deserto non impingentem?

14. Quasi animal in campo descensum, spiritus Domini ductor ejus fuit. Sic adduxit populum tuum, ut faceres tibi nomen gloriae.

15. Attende de caelo, et vide de haeculo sancto tuo, et glorie tuae. Ubi est adas tuus, et fortitudo tua, multitudo viscerum tuorum et misericordiarum tuarum? Super me continuerunt se.

16. Tu enim Pater noster; et Abraham nescivit nos, et Israel ignoravit nos; tu, Domine, Pater noster, redemptor noster, a seculo nomen tuum.

17. Quare errare nos fecisti, Domine, de viis tuis; indurasti cor nostrum ne timeremus te? Convertere propter servos tuos, tribus hereditatis tuae.

18. Quasi nihilum possederunt populum sanctum tuum; hostes nostri conculcaverunt sanctificationem tuam.

19. Facti sumus quasi in principio, cum nos dominariis nostri, neque in carceret nomen tuum super nos.

CAPUT LXIV.

Fuit propheta et Deus novum suum et potentiam imperis nota facit, facta quoque mentione felicitatis quae Deum expectantibus preparata est, conciliat ac legit populi est impunitas, immunitas et exilium, orans pro libertate.

1. Utinam dirumperes caelos, et descenderes! a facie tua montes defluerent. 2. Sicut exustio ignis tabescerent, aquae arderent igni, et notum fieret nomen tuum inimicis tuis, a facie tua gentes turbarentur.

3. Cum feceris mirabilia, non sustinebimus. Descendisti, et a facie tua montes defluerunt.

4. A seculo non audierant, neque audiverunt perciperant, oculus non vidit, aures non audiverunt, quae preparasti expectantibus te.

5. Occurristi latanti, et facientem justitiam; in viis tuis recordabuntur tui. Ecce tu iratus es, et peccavimus. In ipsis sumus semper, et salvabimur.

6. Et facti sumus ut immundus om-

¹ Dant. 12, 15. Baruch 4, 16.
² 1 Cor. 2, 9.

nes nos, et quasi pannus arestruente universo justitiae nostrae; et occidimus quasi folium universi, et iniquitates nostrae quasi venus absterulerunt nos.

7. Non est qui invocet nomen tuum; qui consurgat, et teneat te. Abscondit faciem tuam a nobis, et allististi nos in manu iniquitatis nostrae.

8. Et nunc, Domine, Pater noster es tu, nos vero latant; et Fictor noster tu, et opera manuum tuarum omnes nos.

9. Non irascaris, Domine, satis, et ne ultra memineris iniquitatis nostrae; ecce, respice, populus tuus omnes nos.

10. Civitas Sancti tui facta est deserta, Sion deserta facta est, Jerusalem desolata est.

11. Domus sanctificationis nostrae et glorie nostrae, ubi laudaverunt te patres nostri, facta est in exustione ignis, et omnia desiderabilia nostra versa sunt in ruinas.

12. Numquid super his continebis te, Domine; tacebis, et affligis nos vehementer?

CAPUT LXV.

Gentium conversio, et Judaeorum propter iniquitates suas et idololatram alijctio, servitus tamen paucis reliquis ex ipse; comminatio his qui legem Dei abjecerant, et prospera ac nova servitii Dei munerator; de quorum felicitate et Dei erga ipsos benignitate multis agit propheta.

1. Quaesierunt a me qui ante non invocabant, invocaverunt qui non quaesierunt me. Dixi: Ecce ego, ecce ego, ad gentem quem non invocabat nomen meum. 2. Expandi manus meas tuta die ad populum incredulum, qui graditur in via non bona post cogitationes suas;

3. Populus qui ad iracundiam provocat me ante faciem meam semper, qui immolant in bordis, et sacrificant super lateres;

4. Qui habitant in sepulchris, et in delubris idolorum dormiunt; qui comedunt carnem suillam, et jus profanum in vas eorum;

5. Qui dicunt: Recede a me, non appropinques mihi, quia immundus es. Isti fumus erant in furore meo, ignis ardens tota die.

6. Ecce scriptum est coram me; non

¹ Ps. 78, 8.
² Rom. 19, 23.

tacobo, sed reddam, et retribuam in sinu eorum.

7. Iniquitates vestras, et iniquitates patrum vestrorum simul, dicit Dominus, qui sacrificaverunt super montes, et super colles exprobraverunt mihi; et remetiatur opus eorum primum in sinu eorum.

8. Hec dicit Dominus: Quomodo si inveniat granum in botro, et dicatur: Ne dissipet illud, quoniam benedictio est; sic faciam propter servos meos, ut non disperdat totum.

9. Et educam de Jacob semen, et de Juda possidentem montes meos; et hereditabunt eam electi mei, et servi mei habitabunt ibi.

10. Et erunt clemptaria in caulis gregum, et vallis Achor in cubile armenorum, populo meo qui requisierunt me.

11. Et vos qui dereliquistis Dominum, qui oblitis estis montem sanctam meum, qui ponitis Fortunas mensam, et libatis super eam;

12. Numerabo vos in gladio, et omnes in cæde corruetis; pro eo quod vocavi, et non respondistis; locutus sum, et non audistis; et faciebatis malum in oculis meis, et que nolui elegistis.

13. Propter hoc hæc dicit Dominus Deus: Ecce servi mei comedent, et vos esurietis; ecce servi mei bibent, et vos sitietis;

14. Ecce servi mei labstantur, et vos contumendini; ecce servi mei laudabunt præ exultatione cordis, et vos clamabitis præ dolore cordis, et præ contritione spiritus ululabitis;

15. Et dimittetis nomen vestrum in juramentum electis meis; et interficiet te Dominus Deus, et servos suos vocabit nomine alio;

16. In quo qui benedictus est super terram benedicetur in Deo amen, et qui jurat in terra jurabit in Deo amen; quia oblivioni tradite sunt angustie priores, et quia absconditæ sunt ab oculis meis.

17. Ecce enim ego creo celos novos, et terram novam; et non erunt in memoria priora, et non ascendent super cor.

18. Sed gaudebitis et exultabitis usque in sempiternum in his que ego creo,

quia ecce ego creo Jerusalem exultationem, et populum ejus gaudium.

19. Et exultabo in Jerusalem, et exultabo in populo meo, et non audietur in eo ultra vox flatus, et vox clamoris.

20. Non erit ibi amplius infans illurum, et senex qui non implet dies sui, quoniam puer centum annorum morietur, et peccator centum annorum maledictus erit.

21. Et edificabunt domos, et habitabunt; et plantabunt vineas, et habundant fructus earum.

22. Non edificabunt, et alius habitabit; non plantabunt, et alius comedet; secundum enim dies ligni erunt dies populi mei, et opera manuum eorum inveterabunt.

23. Electi mei non laborabunt frustra, neque generabunt in conturbatione, quia semen benedictorum Domini est, et nepotes eorum cum eis.

24. Verique antequam clamet, ego exaudiam; sedne illos loquentibus, ego audiam.

25. Lupus et agnus pascentur simul, leo et bos comedent paleas, et serpens pelvis panis ejus. Non nocebunt, neque occident in omni monte sancto meo, dicit Dominus.

CAPUT XLVI.

Dominus cæli et terre non templum respicit, quod Judæi pro loco quæstus illi ædificari volebant, sed spiritum humilitatis; respiciunt legis veteris sacrificia; Iherosolimam adversus Christum ipsiusque discipulos provocata puniendâ ostenditur; de Christi natiuitate et Ecclesie fecunditate; cui et omnes ecclesie exhortatur, ostendens hominem que a Domino respicit, et quale futurum sit malorum iudicium, et quomodo per discipulos Christi prædicandam gentes convertentur; de finali quoque restitutione malorum et bonorum.

1. Hæc dicit Dominus: Cælum sedes mea, terra autem scabellum pedum meorum. Quæ est ista domus quam edificabitis mihi? et qui est iste locus quæstus meus?

2. Omnia hæc manus mea fecit, et facta sunt universa ista, dicit Dominus; ad quem autem respiciam, nisi ad pau-

perulum et contritum spiritum, et contritionem sermones meos?

3. Qui immolat bovem, quasi qui interficit virum; qui maciat pecus, quasi qui exerebrat canem; qui offert oblationem, quasi qui sanguinem suillum tonem, quasi qui recordatur thuris, quasi qui benedicit idolo. Hæc omnia elegerunt in vis suis, et in abominationibus suis anima eorum delectata est.

4. Unde et ego eligam illusiones eorum, et que timebant adducam eis; quia vocati, et non erant qui responderent; locutus sum, et non audierunt; feceruntque malum in oculis meis, et que nolui elegerunt.

5. Audite verbum Domini, qui tremis ad verbum ejus: Dixerunt fratres vestri odientes vos, et abijciantes propter nomen meum: Glorificatur Dominus, et videbimus in lætitia vestra; ipsi autem confundentur.

6. Vox populi de civitate, vox de templo, vox Domini reddentis retributionem inimicis suis.

7. Antequam parturiret peperit, antequam veniret partus ejus, peperit masculum.

8. Quis audivit unquam tale? et quis vidit huius simile? Numquid parturiet terra in die una, aut parietur gens simul, quia parturivit et peperit Sion filios suos?

9. Numquid ego qui alios parere facio, ipse non pariam? dicit Dominus; si ego qui generationem ceteris tribuo, stellis erō ait Dominus Deus tuus.

10. Iestamini cum Jerusalem, et exultate in ea, omnes qui diligitis eam; gaudete cum ea gaudio universi, qui legistis super eam;

11. Ut sugatis et replamini ab ubere consolationis ejus, ut mangleatis et decelitis affluatis ab omnimoda gloria ejus;

12. Quia hæc dicit Dominus: Ecce ego declinabo super eam quasi fluxum iudicis, et quasi torrentem inundantem gloriam gentium, quam sugatis; ad ubera portabimini, et super genua blandientur vobis.

13. Quomodo si cui mater blanditur, ita ego consolabor vos, et in Jerusalem consolabimini.

14. Videbitis, et gaudebit cor vestrum; et ossa vestra quasi herba germinabunt; et cognoscet manus Domini servus ejus, et indignabitur inimicis suis;

15. Quia ecce Dominus in igne veniet, et quasi turbo quadrigæ ejus, redere in indignatione foremum suam, et increpationem suam in flamma ignis;

16. Quia in igne Dominus iudicabit, et in gladio suo ad omnem carnem; et multiplicabuntur interfecit a Domino;

17. Qui sanctificabantur et mundos se putabant in hortis post januam intrinsecas, qui comedebant carnem suam, et abominationem, et murem, simul comensurunt, dicit Dominus.

18. Ego autem opera eorum et cogitationes eorum venio ut congregem, cum omnibus gentibus et linguis; et venient, et videbunt gloriam meam,

19. Et ponam in eis signum, et mittam ex eis qui salvati fuerint, ad gentes in mare, in Africam, et Lydiam, tendentes sagittam; in Italiam et Græciam, ad insulas longe, ad eos qui non audierunt de me, et non viderunt gloriam meam. Et annuntiabunt gloriam meam gentibus;

20. Et adducet omnes fratres vestros de cunctis gentibus domum Domini, in equis, et in quadrigis, et in lecticis, et in mulis, et in carrucis, ad montem sanctum meum Jerusalem, dicit Dominus, quomodo si inferant filii Israel mulas, in vase mundo in domum Domini.

21. Et assumam ex eis in sacerdotes et levitas, dicit Dominus.

22. Quia sicut cæli novi, et terra nova, que ego facio stare coram me, dicit Dominus, sic stabit nomen vestrum et nomen vestrum.

23. Et erit mensis eis mensis, et sabbatum eis sabbatum; veniet omnis caro ut adoret coram facie mea, dicit Dominus.

24. Et egredietur, et videbunt cadaverum virorum qui prævaricati sunt in me; et vermis eorum non morietur, et ignis eorum non extinguetur; et erunt usque ad satisfactionem visionis omni carni.

¹ Prov. 1, 24. Inf. 66, 4. Jer. 7, 13.

² Inf. 66, 27. Apoc. 21, 1.

³ Ps. 31, 5.

⁴ Sep. 11, 6.

⁵ Act. 7, 49 et 27, 24.

¹ Prov. 1, 24. Sep. 65, 12. Jer. 7, 13.

² Apoc. 21, 1.

³ Marc. 9, 45.